

קונטרס

טיב האמרים

אמרים נעימים ועובדות קודש
להאיר הלבבות ולדומם הנפשות

פורים

מלוקט מטיב אוצרו של
הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

שנת תשפ"ה

להכנס לכל חג ומועד באוירה והכנה לאוירה
עם כל הגישמאק וכטעם נפלא

ספר

טיב האמרים

אמרים נעימים ועובדות קודש
להאיר הלבבות ולדומם הנפשיות

מועדי השנה

אוצר גדול של מאמרים וסיפורים
לשלחן יום טוב

כרך ב

חודש אלול
סליחות
ראש השנה
עשׂו"ת
יום הכיפורים
סוכות
שמחת תורה
חנוכה
שׁוֹבְנֵי"ם
ט"ז בשבט
ארבע פרשיות
פורים

כרך א

פסח
ספירת העומר
פסח שני
ל"ג בעומר
עד"ח סיון
חג השבועות
כ' סיון
י"ז בתמוז
בין המצרים
תשעה באב
ט"ז באב

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב': 0733-22-76-09

מתקשרים • מזמינים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

פורים

פורים - כיפורים!

בכתבי האר"י ז"ל מבאר מעלת חג הפורים, וזל"ק בשער הכוונות (דרושי חג הפורים דרוש א): "לעתיד לבוא כל הספרים יתבטלו חוץ ממגילת אסתר, והטעם הוא, כי לעולם לא היה נס גדול כזה, לא בשבתות ולא ביו"ט וכו' אלא בימי הפורים בלבד. - ובבחינה זו יש יתרון גדול אל פורים, על כל שאר הימים אפילו בשבתות וימים טובים" עכל"ק.

ועד כדי כך מגיעים הדברים, שכתבו בספרים הקדושים "פורים - כיפורים"^א, ומקורו קדוש בתיקונים (דף נז, ב): "פורים, אתקריאת

ובאשוויץ על קידוש השם, וכיצד ניתן לשמוח בשמחת הפורים?

ברם, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, על פי מ"ש בתיקוני הזוהר (דף נז ע"ב) "פורים - כפורים". והנה ביום הכיפורים הכל מתענים, אף שהוא קשה, ואין אוכלין ואין שותין מחמת שכך ציוה עלינו הבורא ב"ה וזהו רצונו יתברך, ועושים אנו הכל בנאמנות, כחיילים נאמנים למצוות התורה הקדושה, אף שהוא קשה!

כמו כן ממש בחג הפורים מצוה אותנו השי"ת לשמוח בשמחת הפורים, וכשם שאנו צמים ביום הכיפורים גם כשקשה לנו, כן צריך לשמוח בשמחת

א. הרה"ק מפיעסצנע הי"ד זיע"א, בעל חובת התלמידים, היה נחבא בגיטו ווארשא בזמן השואה, והצליח לשרוד שם במחבואו כשנתיים ומחצה, עד אמצע שנת תש"ג בעת שחיסלו הנאצים את הגיטו בשריפת בית אחר בית. - ספר שלם נדפס מאסיפת שיחות קדשו בשולחנותיו הטהורים שם, שנערכו במסירות נפש בהיחבא ובמסתור, הנקרא: "אש קודש".

בהגיע חג הפורים היה בוכה וגונת, כיצד נוכל לשמוח בראותנו עומק צרת שבר בת עמי? כאשר ידעו כבר אז היטב את סופם המר של כל בני משפחותיהם שנטבחו בטרבלינקה

על שם 'יום הכפורים' וכו'" עי"ש. והיינו שלפיכך נקרא יום כיפור בשם "כפורים", שאנו מדמים אותו בכ"ף הדמיון אל יום הפורים הגדול. ומצינו בש"ס (תענית ז, א ב"ב יב, א) "מי נתלה במי, הוי אומר קטן נתלה בגדול". ונמצא לפי זה שהיום הגדול ביותר בשנה הוא יום הפורים דנן, שהוא גדול יותר מיום הכיפורים.²

- באחד השולחנות שבמרכז בית הכנסת הזדרז הרה"ח ר' זאב אשכנזי שליט"א, מתלמידיו ומקורביו של הרב, לנצל את ההפסקה הקצרצרה הזו לחלוץ תפילין דרש"י ולהניח מהרה תפילין דרבינו תם לקריאת המגילה, כמנהג חסידים ואנשי מעשה על פי קבלה. - הוא לא שם לב שבדיוק כשחלף את התפילין מראשו עבר הספר תורה ליזו, בדרכו אל הבימה.

עם תום התפילה עברו כל הקהל הקדוש בשמחה ובששון על פני הקודש, לברכת שמחת פורים מהרבי זיע"א. כשניגש ר' זאב ביחד עם ילדיו אמר תיכף בשמחה ואהבה: "א גוטן פורים!" - הרבי ברכם בכל לב, ואחר הורה לילדים לזוז הצידה כי ברצונו לשוחח על משהו עם אביהם ר' זאב.

הילדים נסוגו לאחור בחרדת קודש, והרבי פנה אליו ואמר בנעימות, כשחיוך קל על שפתי קדשו: ר' זאב, אולי לא נתת אל ליבך, כאשר הספר תורה עבר על ידך חלצת את התפילין של ראש בפני הספר תורה! והלא הלכה פסוקה היא באליה רבא (או"ח סימן לח ס"ק ז) וז"ל: "כתב מטה משה (סי' כה) דאסור לחלוץ תפילין בפני

הפורים מחמת ציווי הבורא אף כשקשה מאוד לשמוח!

וחסידים מספרים, שהיתה שמחת הפורים של הרבי הק' באותה שנה במידה עצומה ונוראה, שלא ראו בו מעולם, על אף יגונו הנורא ושברו בהריגת בנו הגדול ומשפחתו וכו' כידוע.

ללמדך, שיש בהם בימים הללו של חג הפורים מעיין נובע של שמחה, וכל הרוצה לגשת אל הקודש, לקיים רצון בוראו, יכול לשאוב מן המעיין הרבה שמחה, ולשמוח לשמה, לשם מצוה! "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" (ישעיה יב, ג).

ב. חג הפורים שחרית בבית המדרש "משכנות הרועים" בירושלים קרתא דשופריא, בצילא דמהימנותא של מו"ר הגה"ק רבי בנימין רבינוביץ זיע"א, דיין ומו"ץ העדה החרדית. - בית הכנסת מלא מפה לפה, הכל רוחשים ורוגשים לקראת קריאת המגילה בחרדת קודש.

החזן סיים זה עתה את חזרת הש"ץ עם ה'קרוביץ' המיוחד שתיקן רבי אלעזר הקליר ברוח קדשו, והנה כבר מוציאים את ספר התורה לקריאת היום.

ושמעתי דבר נפלא דבמשניות מגילה בכל ד' פרקים, בכל פרק כתוב יוהכ"פ, בפרק א' משנה ה' - אין בין שבת ליום הכפורים, בפרק ב' משנה ה' כל היום כשר וכו' ולוידוי יום הכפורים, ובפרק ג' משנה ד' בר"ח וכו' וביום הכפורים, ובפרק ד' משנה ב' הכפורים ששה ודפח"ח. (אפשר לשאול לילדי התשב"ר אשר למדו משניות מגילה, איפה מוזכר יום הכפורים, בכל פרק במשניות מגילה, ותתרבה הדעת).

ובכן ישמע חכם ויוסיף לקח, לנצל מאוד כח זה היום הגדול, בעת שכל תרעין פתיחין ושפע קודש נשפע לרוב. להנהיג עצמו, ביתו, ויומו, בחכמה בינה דעה והשכל, שלא להניח ליצר הרע לבלבל את דעתו ורגשי לבבו, ולטורדו בדברים של מה בכך, המעבירים את האדם על דעתו ועל דעת קונו, ועל דעת גודל היום ועוצמתו, כאשר הדבר מצוי מאוד לדאבון לב כידוע היטב. כי השטן יודע אף הוא

לקבל על עצמך לעורר גם אחרים, בכל פעם שתראה אדם החולץ את תפיליו בפני הספר תורה יש לך לעוררו על האיסור שבדבר!

כמה הלכתא גיברוותא למדתי מהאי טיב עובדא זעירא! - ראשית, שלא להוכיח אדם בפני ילדיו, אף בדברים שאינם חמורים, שלכן ביקש בעדינות נפשו מהילדים לזוז הצידה. שנית, שצריך להעיר בכל תיקון דבר הלכה, כדי לזכות את ישראל, ושלישית, שהגם שהתשובה בכל דבר מועלת להסיר העונש ולכפר, מכל מקום התיקון המושלם יבוא במה שיעורר את אחרים שלא להיכשל בדבר שהוא נכשל בעצמו, ובזה לא יצטרך לסיגופים ותעניתים שתקנו הקדמונים בכל החטאים, וזו סגולת תיקון נפלאה!

ספר תורה, אלא ילך עצמו לצדדין ויחלוץ" עכ"ל, והעתיקוהו הפוסקים.

- והלא כיסיתי את ראשי בעת חליצת התפילין? - שאל ר' זאב. [כדרך היראים שלא לגלות את ראשם גם בעת החליצה, רק מושכים התפילין מתחת הכיפה].

פסק לו הגאון: זה לא מספיק! שאין האיסור מחמת גילוי הראש, אלא עצם חליצת התפילין אסורה בפני הספר תורה. [א. ה. עיין משנה ברורה (סי' לח ס"ק לו) ובש"ה הק' מסכת חולין (פרק נר מצוה ס"ק לח) וצ"ע ודו"ק].

אמר ר' זאב, לא ידעתי זאת, ומהיום אשתדל בעז"ה להיזהר בדבר.

הוכיחו הצדיק במתק שפתיו: בזה עדיין לא מספיק! צריך אתה

נאמנה, גודל פעולת הרחמים והרצון שיכול האדם להתהפך מקצה לקצה בזה היום, ונלחם בכל כוחו שלא להניח ההשפעה הטובה לחדור ללב האדם ונשמתו. ומשתדל להמעיט בכל האפשר, התחברות הפנימית של איש ישראל ביום הפורים באמת. כדי שבצאתו מזה היום לא תהיה ההשפעה ניכרת בו כל כך חלילה, ולהשכיח הכל מהרה מליבו כידועי.

אורכת זמן רב מאוד, ביגיעות עצומות בכל לב ונפש.

לאחר תפילת המנחה, נערך מעמד 'קבלת עול מלכות שמים' ברוב עם הדרת מלך, עם שופרות וס"ת וכו'. - המעמד מרטיט כל לב, כאשר הרב הצדיק מסביר מעט מזעיר דברים נשגבים העומדים ברומו של עולם, על פי המבואר בכתבי האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי חג הפורים דרוש א) שבהאי יומא עילאה מאיר וזורח יסוד אב"א, שהאר"י הקדוש מעיד בו גדולות ונצורות, וז"ל: "ואין ספק כי הארה זו הנגלית ממלכות דאבא, היא הארה גדולה עד מאד" עכל"ק עי"ש.

באחד השנים לאחר חג הפורים, הגיע לבית הרב יהודי אחד מתלמידי, ושפך את ליבו בבכיות, שהוא נתון בצרה ומועקה רוחנית קשה, והוא זקוק לישועה גדולה. הרב הצדיק בירכו וחיזקו ועודדו כדרכו בקודש, אבל האיש לא נענה. - "יש לי בקשה קצת מוזרה מכבוד הרב, אולי יש בזה מעט חוצפא, אבל ההכרח לא יגונה, ולכן מעיז אני להציע את שאלתי בפני הרב!".

ג. חג הפורים בביתו של אחד מגדולי ירושלים שליט"א, השמחה גואה למעלה מן המשוער, התלמידים הרבים נכנסים ויוצאים, שפע רב נשפך מטיב המעינות בדברי תורה ובברכות וישועות לרוב, כשהרב הצדיק אינו מוותר להעניק לכל אחד ואחד 'משלוח מנות' פרטי המוכן תיכף לאכילה, אם הוא במנת 'קוגעל' חמימה עם כוס משקה, או מנת 'דג סלומון' טרי כרוך בחלה של פורים... השמחה בוקעת רקיעים, חבורת השיכורים כבר התחילה בריקודיהם הסוחפים...

לפתע בבת אחת הכל נעצר! הרב הצדיק מורה לגשת לתפילת המנחה! "השולחן ערוך הוא המורה דרך שלנו!... מצווה הרב, ואנו מצווים ועומדים לגשת כעת לתפילת המנחה, בטרם נתחיל בסעודה!".

המנחה של פורים בבית הרב, כבר יצאו לו מוניטין, הכל יודעים שהוא עת רצון מרומם ונעלה! התפילה עצמה נערכת בבכיות רבות, חרדת יום הכיפורים מורגשת בעליל! הרב הצדיק בעצמו משמש כשליח ציבור, והיא

בפורים אין שטן ופגע כמו ביום כיפור

ועיי' בספר מאור ושמש (רמזי פורים) וז"ל: והב' סעודות שעשתה אסתר להמן, היו דמיון ערב יום כיפור ויום כיפור, שעל ידי סעודה ראשונה נשתתק, ובסעודה שניה פעלה להשבית אויב ומתנקם כמו ביום כיפורים וכו', ומרדכי ואסתר פעלו שביום פורים, לא יהיה שום קיטרוג על ישראל, כמו ביום כיפורים, וזהו ותכתוב אסתר וכו' את כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת שנית, פירוש "תקף" בגימטריא "שעיר" (085), ורצה לומר שהודיע להם את גודל חשיבות של ימי הפורים, שבימי הפורים אין שום שטן ופגע רע כמו ביום כיפור על ידי השעיר, ועל כן ראוי לקיים את ימי הפורים לדורות, עכ"ל.

ולפיכך רגיל אני להתריע ולעורר מדי שנה בשנה, להשתדל לנצל בכל הכח ובהתבוננות גדול לכל הפחות את ראשית היום הגדול הזה, ולהשקיע כוחות עצומים בתפילת שחרית בעיקר. כי אחר כך במשך היום הרי עסוקים אנו כל העת במצוות היום, ומצוי מאוד שמרוב הלחץ ושאר עניינים המפריעים, מאבדים הישוב הדעת לתפילת היום ודבקותו. - ומן הראוי להשכים ביום זה, ובעת הרצון הגדול הידוע של לפנות בוקר, לשפוך שיחו בתחנונים ותפילות מקרב לב עמוק, על בנים ובני בנים שילכו בדרך הישר, וכל שאר עניינים

"ומה שאלתך"? שואל הרב ברוב אהבה וחיבה.
קטן המבוקש, והגישו במתנה גמורה לאיש הנדהם, שכבר הכין עצמו להפצרות ותחינות רבות...

"אם זה יכול לעזור ולחזק איש יהודי, אשמח על כך מאוד!" - הצהיר הרב.

לא חלף שבוע מאותה מתנה, וכבר חזר האיש בשמחה רבה, שברוך השם נושע בעניינו, והכל על מקומו בא בשלום, לאורך ימים ושנים טובות.

שאלתי ובקשתי, עונה האיש, אם יסכים אולי הרב להעניק לי את אותו 'טלית קטן' שבו התפלל הרב תפילת מנחה ביום הפורים שעבר עלינו לטובה!... - בטוחני בה באותה ציצית הספוגה בזיעה ודמעות רבות... שתוכל לפעול עבורי את ישועתי!

על אתר, ללא אומר ודברים, ניגש הרב אל הארון הוציא ממנו את הטלית

הנצרכים. והכל הולך אחר ההתחלה, מכיון שהתחיל לקדש היום כראוי לו, גופא בתר רישא גרירד.

זקוק אני אפוא בדחיפות לשני שרים נאמנים, המכירים ויודעים היטב את הלך הרוח והמדניניות שהנהגתי בכל ענייני המלוכה. כדי להפקיד בידיהם את 'חותמת הזהב', שיהיו הם חותמים בשמי על מסמכי החוקים והגזירות המיסים והארנונות היוצאים מן הממשל ומשרדי השרים השונים. ברוב רובם של מסמכים אלו כבר ידועה לכם היטב דעתך, ובמקרים חריגים היוצאים מן הכלל תוכלו כמובן להעלות את המסמך אל שולחני, כדי שאכריע בעצמי אם רשאי הוא לקבל את חותם המלכות.

תפקיד מיוחד זה תלוי מאוד במידת האחריות והנאמנות של נושא התפקיד, כאשר עם החותם שבידו יכול הוא לחתום כאוות נפשו בכל מיני גזירות וקנסות כפי העולה על רוחו. - לפיכך חפשתי רבות ועקבתי חודשים ארוכים אחר כל שרי ופקידי הממלכה, כדי למצוא אנשים כלבבי הנאמנים לי בכל לב.

לתפקיד מסווג זה צריך תמיד שני שרים שיעבדו צמודים יחדיו, כדי שאף פעם לא יוכל שר אחד להחליט על דעת עצמו על מה לחתום. רק תמיד יישבו אלו השניים יחד בלשכה החדשה שנבנתה במיוחד לצורך תפקיד זה, ואשר תיפתח על ידי השומרים המזויינים אך ורק בפני השניים יחד, כשהאחד ייצא יהיה גם

ד. שני השרים רמי הדרג שהוזמנו בדחיפות לארמונו המבוצר והנישא של הצאר הרוסי, הופתעו מן המשימה שהוטלה עליהם זה עתה בצוו מלכותי על ידי הוד הקיסר בעצמו, אשר שלט בכל רחבי רוסיה הענקית שלטון ללא מיצרים.

זה חודשים מספר - פתח הצאר והסביר - שהנני עוקב רבות אחר כל שרי הממשלה, ובודק מקרוב את מידת נאמנותם למלכות. בחיפושיו אחר שני שרים מצוינים שיתאימו לתפקיד אחראי במיוחד, שנצרכת בשבילו נאמנות ללא סייג.

כידוע לכם, המשיך הצאר בתיאור התפקיד החשוב, מחזיק אני בידי תמיד את 'חותמת הזהב', הלא הוא חותם המלך, המוטבע על כל מסמך ומסמך של הממלכה. גם לאחר שקיבל המסמך את אישור הממשל או השר הממונה, כל עוד שאינו טבוע בחותמת זו, אין בו כל תוקף.

והנה לאחרונה התרבו מאוד המסמכים העומדים על שולחני וממתינים לחתימתי, אין באפשרותי לעבור על כל מסמך ולחותמו בעצמי, וכך נמצאו עניינים חשובים ודחופים ממתינים חודשים רבים לחתימה המיוחלת, והבירוקרטיה מתנהלת בעצלתיים.

למחרת בבוקר כשהתייצבו השרים החדשים למשמרתם, כבר המתין עליהם המלך עם משמר הכבוד, לאחר שהתקבלו בתרועת חצוצרות לרגל פתיחת לשכת הפאר החדשה, הם הובלו פנימה, כשאינם מפסיקים להתפעל מן היופי וההדר העצום שהושקעו בבניית השלכה. הצאר לקחם אל הסלון הגדול והיוקרתי, שבמרכזו הועמדו שולחן עבודה עם כורסאות עור משובחות עבור השרים. והנה הצביע הצאר לעבר פינת הסלון, שם הוקמה כספת פלדה איתנה ועצומה! כאן בכספת אדירה זו, אמר הצאר, מונחת אחר כבוד 'חותמת הזהב' המלכותית, בכל פעם שתידרשו לחתימה מסוימת עליכם להוציאה בזהירות, להטביע את החותם במקום המיועד, ולהחזירה תיכף על אתר למקומה.

זכרו היטב את כללי עבודתכם, אף כי אין בהם סעיפים רבים, יש בהם בעיקר אחריות ונאמנות! – ובכל דבר ספק שיתעורר אל תהססו לגשת אל לשכתי, ולהציג את ספקותיכם בפני.

השרים הנכבדים החלו במלאכתם במלוא המרץ, מארמון המלוכה יצאה הפקודה אל כל משרדי הממשלה מגדול ועד קטן, שמהיום יש לשלוח את כל המסמכים של הקנסות והמיסים למיניהם, הכל אל 'לשכת החותם' שהקומה במיוחד לצורך זה, ומשם יישלחו אליהם בדואר חוזר את מסמכיהם החתומים.

המלך היה שבע רצון מעבודתם המסורה של השרים, שאכן הקפידו היטב על הכללים המדוברים. – והכל שבחו והללו את חכמתו של המלך

השני מוכרח לצאת עמו. כל זאת כדי שישגיו זה על זה, ויחדיו יחליטו איזהו מקום שאמרו לחתום, ואיזהו מקום שאמרו שלא לחתום.

שמח אני כיום, סיים הצאר, לשבח את נאמנותכם המלאה למלכות! לאחר המעקב הצמוד שהצמדתי בחודשים האחרונים לכל שרי הבית, נמצאתם אתם שניכם הנאמנים והאחראים המתאימים ביותר לתפקיד נעלה זה.

אי לכך ממנה אני אתכם בזאת לתפקיד נושאי חותם המלך, משכורתכם מעתה תהא כפולה ומכופלת כראוי לדרגת חשיבות התפקיד. והחל ממחר עליכם להתייצב שניכם יחדיו כאמור, בלשכה המפוארת שהוקמה במתחם הארמון, לא הרחק מאגף משפחת המלכות, שם נמצאת לשכתי האישית, ובכל דבר ספק תוכלו תיכף להביאו להכרעתי.

דעו נא היטב את גודל האחריות המוטלת על כתפיכם בתפקיד זה, הן בשמירה הדוקה על 'חותמת הזהב' שלא תצא לעולם מתחת ידכם בשום פנים ואופן, והן בהליך קבלת ההחלטות במסמכים המוגשים לפניכם כל העת, לדעת כיצד ואיך לנהוג בכל דבר על הצד היותר טוב!

שני השרים הנבחרים שמחו מאוד על האימון המלא שנתן בהם הצאר, ועל התפקיד הבכיר שהטיל עליהם, שיש בו מעין הכתרת 'משנה למלך', המעורב בסוד קבלת ההחלטות הגורליות ביותר לחיי האומה כולה.

בהיותי פקיד זוטר כאן בארמון, לא הייתי יכול להרשות לעצמי לרכוש מן היין היקר הזה, שכל בקבוק ממנו נמכר בכמה מאות רובלים! אבל כיום עם משכורת גבוהה ונאה שכזו, מרשה אני לעצמי לפעמים להתפנק גם ביין נפלא זה... סיים השר בקריצה.

חבירו כמובן לא טמן ידו בכוסית... ולאחר טעימה קלה, ביקש 'רק' כוסית אחת נוספת, רק בשביל לחוש היטב ולבדוק את טעמו המיוחד של היין הטוב... ומשהגיעה אל חיכו ולגרוננו הכוסית השניה, תיכף נגרר אחריה אל הכוסית הבאה... ועד מהרה 'חמרא טובא מיגרר גריר'... (ברכות לה, ב), ושני החברים הטובים מצאו את עצמם שקועים עמוק במשתה היין... לאחר שתם הבקבוק עד כלות, התברר עד מהרה שיש באמתחתו של השר עוד כמה בקבוקים טובים כהנה וכהנה מן היין היקר, ומעוד כמה ליקרים משובחים להפליא... שנחטפו כולם ונפתחו בזה אחר זה...

היין עשה את שלו... וכשהגיעו אדי האלכוהול וטיפסו אל המוח, נעשו השניים 'שיכורים' לגמרי, הם שכחו היכן הם נמצאים... והחלו להתנהג כפוחזים ורקים שבמסבאות החשוכות. הם צחקו הרבה ושחקו, כדרכם של שיכורים. והנה צעק השר השני לחבירו, הבה אגמול עמך על הין הטוב שהבאת! יש לי כאן 'אגוזים' משובחים וטריים, בטח רעב אתה לאחר שתיה רבה שכזו... כידוע שהיין גורר את תאוות המאכל (ברכות שם, פסחים קז, ב). ותוך כדי דיבורו, הוציא את חבילת האגוזים היקרים, והגיש בפני חבירו שהוציא מתוכה חופן נכבד מלא באגוזים.

בהקמת לשכה נחוצה זו, שבכך התקצר מאוד הזמן בתהליך חתימת המסמכים, ובתוך ימים ספורים התקבל המסמך החתום בחותמת הזהב, וגם המלך מצידו התפנה לעסוק בעניינים הדחופים שבממלכה המגיעים אל לשכתו.

חלפה תקופה ארוכה, הכל כבר התרגלו לנוהל החדש, השרים החדשים גם הם התרגלו לתפקיד הרם, שלא היה קשה כלל וכלל... עליהם היה רק לחתום ולחתום... ומלבד האחריות הכבדה שבאופי התפקיד הנכבד, לא היתה זו מלאכה מייגעת כשאר משרדי הממשלה. הצאר בעצמו נכנס מפעם לפעם לבקר בהיכל 'לשכת החותם', התעניין במכתבים הרבים שזרמו אל הלשכה, ונהנה מטיפולם המסור של השרים בכל פנייה ופנייה.

אולם עם הזמן החלו השרים להשתעמם בלשכתם... כאשר מלבד הוצאת 'חותמת הזהב' מן הכספת והשבתה למקומה, לא נותר להם שום עיסוק מעניין...

השעמום הוא כידוע אם כל חטאת! וכך היו השרים מרבים לשוחח ביניהם שיחות סרק של הבלים, אחר שתפקידם אילץ אותם לשבת כל העת יחדיו זה צמוד לזה.

והנה באחד הימים בעודם יושבים בנינוחות בתוככי כורסאותיהם המפוארות, הוציא אחד השרים מאמתחתו 'בקבוק יין' משובח ביותר, והציע לחבירו השר לגימה קטנה... טעם נא מן הכוסית, אמר בעליצות, זהו יין משובח ביותר, שופרא דשופרא! בעבר

בזעם רב צעק לעבר השרים, שעמדו לפניו נבהלים ומתמוגגים מפחד ואימה: אינני מאמין למראה עיני! הלא נתתי בכם אימון מלא! זהו זלזול חמור ומעילה בתפקיד מאין כמוה! - היום בערב מתייצבים אתם שניכם יחדיו באולם בית המשפט, שם תישפטו על המעילה בתפקיד, ועל ביזיון המלכות, ובעיקר על חילול 'חותמת הזהב', חותם המלך! אשר כידוע לכם העונש על עבירה חמורה שכזו, הוא גזר דין מוות!!!

עוד בטרם הספיקו שני הבנדיטים לפצוח את פיהם מרוב פחד, תפסו בהם חיילי המשמר בחוזקה, אסרו אותם באזיקים והובילו כל אחד מהם לביתו תחת משמר כבד, כדי שיספיקו להתכונן למשפט שייערך להם בהיכל משפט המלכות בערב, וכדי שיתכוננו עם משפחתם לביצוע גזר הדין האמור להתבצע תיכף למחרת!

השרים - שכבר חזרו לעשתונותיהם אחר הפחד הקשה שהפיג את יינם - נדחפו אל ביתם שבורים ורצוצים וחפווי ראש, בבת אחת נפלו והתרסקו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא!

השר שהביא את היין וערך את המסיבה העבריינית, התהלך בביתו מיואש ומדוכא, לאחר שכבר נודע קלונו ונתפרסם, הוא לא ידע את נפשו בכל אותם שעות ולא הפסיק לבכות את מר גורלו, הוא נפרד מבני ביתו בדמעות, ובהגיע העת הובילוהו השוטרים כאסיר נבזה אל אולם בית המשפט המלכותי, הוא צעד עמהם במנוד ראש אכול ייאוש כאדם המובל אל הגרדום!

אולם כאן ניצבו השיכורים בפני בעיה קטנה, כיצד ובמה יפצחו את האגוזים? הם הביטו בעיניהם הזוגיות מייך אנה ואנה, עד שעלה בדעתם רעיון 'מבריק', הלא יש עמנו כאן בכספת את 'חותמת הזהב', היא כבדה וחזקה במיוחד! ובוודאי תתאים לפיצוח אגוזים!

ואכן ממחשבה למעשה, תיכף ניגשו השניים הוציאו את החותם אחר כבוד ממקום מושבו, והחלו לפצח בו את אגוזיהם, ולקנח בכוסיות יין טעימות... האגוזים עם היין ערבו ונעמו להם, וכך ישבו יחדיו מתגוללים ביינם, וסובאים אגוזים בזה אחר זה, כשהם מעבירים את 'חותמת הזהב' מיד ליד למלאכת הפיצוח... השחוק והקלות ראש עלו והתרבו, עד שלא שמו לב כלל וכלל, שהמלך בכבודו ובעצמו ניצב עליהם כאן בתוך הלשכה, כשכולו משתומם ונבהל למראה עיניו!

התברר, שכשעבר הצאר בחצר גינת הביתן בדרכו אל לשכתו, שמע קולות צחוק משונים הבוקעים מחלונות 'לשכת החותם', והחליט לגשת לבדוק בעצמו את המתרחש, וכך נתפשו השניים על חם בתוך קלקלתם!

כראות המלך את המתחולל במו עיניו, התמלא כעס וקצף נורא, רצפת הלשכה היתה שרועה בבקבוקי יין ריקים... חלקם מנופצים וזרוקים... קליפות של אגוזים מלאו את השולחן ואת כורסאות השרים, פני השרים היו מלוכלכים, והחותמת היקרה מושלכת בביזיון על פני הארץ...

וחמת המלך בערה בו, באף ובחמה ובקצף גדול!

והנה מאמציו של היועץ נשאו פרי, ולבסוף נרגע המלך מכעסו, ואמר: יתכן שיש צדק בדברך, שאין להחמיר עמהם בפזיזות כל כך. לפיכך היום בערב בעת המשפט אבחן את השרים ואראה, אם אכן יביעו חרטה כנה על חטאם, ויוכיחו לי שהם נשארו נאמנים לי ומקבלים את מלכותי בלב שלם, אסלח להם הפעם ואחזירם לתפקידם!

עתה, הוסיף השר כממתיק סוד, דע היטב את אשר לפניך! גזר דינך תלוי אפוא בידך בלבד!

ובהגיע עת המשפט המיוחל נפלו השרים הנכבדים לרגלי המלך, בכו בדמעות שלישי, והביעו חרטה כנה ושלמה על מעידתם, והבטיחו בכל לב שמעתה ישמרו על כבוד המלכות ביתר שאת ועוז, ולעולם לא יישנה כדבר הזה בלשכת החותם. - והמלך אכן נענה והאמין לדבריהם, התנצלותם התקבלה, והם שבו לתפקידם כבתחילה, ומאז שמרו ביותרת הכבוד ויקר על חותם המלך!

את הנמשל המורם מטיב זה המעשה, היה אמנם המגיד המפורסם מדובנא זצ"ל מביא לקראת יום הכיפורים. - אבל אנו בעמדנו כה בימי הפורים הקדושים והנעלים, הרי 'פורים כפורים!' בימים אלו מתעלה מאוד ערך כל איש מישראל לפני השי"ת, כאשר 'כל הפושט יד נותנים לו'. והמלך ברוך הוא מעביר כביכול את 'חותם המלך' מידו של המן והסטרא אחרא אל יד מרדכי וסטרא דקדושה. וכאשר חותם המלכות כביכול בידינו בהאי יומא

והנה פוגש הוא בדרכו את חבירו השר השני, המובל אף הוא בידי השוטרים האימתניים אל המשפט. - אך בשונה ממנו היה נראה אותו שר נינוח ורגוע, הוא הופתע לראותו צועד בביטחון ובעוז... בהשתוממותו הרבה פנה אליו ושאלו, כיצד זה יכול אתה להישאר רגוע כל כך? הרי עומדים אנו בפני משפט מוות!

חיך הלה, וכממתיק סוד לחש לאוזנו, אספר לך את האמת ידידי! לאחר שקרה מה שקרה, והובלתי באזיקים לביתי לא נפלתי ברוחי, ולא אמרתי נואש! חשבתי וחשבתי כיצד ניתן בכל זאת לשכך את כעסו של המלך, ולהמתיק את גזר הדין? הרי סוף סוף במבחן התוצאה לא היה כאן שום הפסד למלכות, רק ביזיון וחילול חותם המלך. ביקשתי שיקראו בדחיפות לביתי את ידידנו יועצו האישי של המלך, שכבר הספיק לשמוע על העוולה הנוראה, והגיע בבהילות אל ביתי, ישבתי עמו זמן רב, ושפכתי לפניו את ליבי, וביקשתי בדמעות שינסה לדבר על לב המלך, ולהסביר שהיתה זו 'מעידה' חד פעמית, וללמד עלי זכות.

ואכן, המשך השר לספר, היועץ נדבר עם הצאר הזועם, שמתחילה לא רצה לשמוע כלום, אך אט אט החל לבו מתרכך קמעא. כשהיועץ ממליץ ומסביר שבוודאי לא נעשתה כאן עבירה בזדון וכוונה רעה חלילה, כי אם מעידה שנפלו ונכשלו במילוי תפקידם. ושאין מקום לגזור גזר דין מוות על שכרות יין בלבד! שלא הביאה לשום תוצאה שלילית, וחבל להפסיד שני שרים טובים ומצוינים שכאלה.

מרדכי מן התורה

וגדל מעלת הימים הללו שבחג הפורים זכינו לקבלת התורה מחדש ביתר שאת, והדור קבלוה מאהבה (שבת פח. ורש"י), מאהבת הנס הגדול שנעשה על ידי מרדכי הצדיק.

ועל פי זה מפרש רבינו הבני יששכר זיע"א (חודש אדר מאמר ה אות יג) כוונת שאלת חכמים במסכת חולין (קלט. ב): "מרדכי" מן התורה מנין? - והשיבו מפסוקי פרשת השבוע: "דכתיב (ל, כג) 'מר דרור', ומתרגמינן 'מירא דכיא', שבהיות הוא הגורם למתן תורה דפורים, שיש בו רמז בתורה עצמה. ולכן שאלו "מרדכי מן התורה מנין", ומצאוהו מיד באותה פרשה שחל בה חג הפורים. היוצא מדברי הגמרא שעיקר השמחה של פורים היא על קבלת התורה שקיבלו מאהבה.

ליהודים היתה אורה - זו תורה

ובפסוקי המגילה (ח, טז): "ליהודים היתה אורה", ודרשו חכמינו ז"ל (מגילה טז, ב): "אמר רב יהודה, אורה זו תורה, וכן הוא אומר (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור". - וכבר נעמדו בזה, שאם הכוונה לתורה, למה אם כן לא נאמר ליהודים היתה תורה.

נזלזל בו לחללנו חלילה, ושלא יביא היין לדבר עבירה ומכשול רחמנא ליצלן. כי אם להתחנן לפני המלך על נפשנו ונפש זרענו, שימחול ויסלח לכל חטאתנו, ולהשיבנו לעמוד לשרת לפניו, לעשות נחת רוח לפניו באהבה, מתוך נחת והרחבה במנוחת הדעת ובמנוחת הנפש, עדי נזכה לגאולה השלמה,

עילאה, נוכל להמתיק הדינים ולהפוך כל הגזירות לטובה ולברכה, מה שאלתך יונתן לך!

ברם, עלינו להיזהר מאוד, בשמירת חותם המלך המופקד בידינו, ועל צלם אלקים המוטבע בחותמו של מלך מלכי המלכים בכל איש ישראל, שלא

ברם, בימים הללו שקיבלנו התורה מאהבה, זוכין ישראל לראות את האור הזורח ומאיר בתורה הקדושה, ובזה היתה ליהודים האורה שבתורה, לשמוח בשמחתה ולהתענג באהבתה".

הימים ההם, להגיש תשורת כבוד לרב העיר ביום הפורים.

שנה אחת כשפתחו את הקופסא בערב פורים מצאו בתוכה סכום נאה המספיק כדי קניית כרך גמרא אחד גדול של "מסכת בבא בתרא" חדשה ומחודשת. שנחשב בימים ההם באותם אזורים כספר יקר המציאות! כי לרוב האנשים לא היה ש"ס שלם מצוי בביתם, ורוב הגמרות היו קרועים ובלויים מרוב שימוש שהיו משאילים את הגמרות מזה לזה.

וסיפר רבי בנימין שבאותה שנה היתה שמחת הפורים גדולה ועצומה בביתם, על הזכייה הגדולה שנפלה בחלקם לרכוש גמרא בבא בתרא לרב המרא דאתרא! וניגשו כולם יחדיו בשמחה ובצהלה גדולה להגיש את המשלוח מנות לבית הרב, שכמובן שמח מאוד לקראתם.

אותה שמחה גדולה, העיד רבי בנימין, היא שחקקה בעצמותי את אהבת התורה ותשוקתה הגדולה! כאשר ידעתי גם ידעתי כמה קשה היו ההורים שלי עובדים כל השנה בשביל לצרף פרוטה אל פרוטה, ומתוך לחם פיהם ופי ילדיהם חסכו בשביל אותה גמרא! והיו שמחים על כך בשמחה עצומה, כמוצא שלל רב! - זה המראה החדיר בתוכי

וכימים ההם בזמן הזה נזכה לניסים ונפלאות, וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו במהרה, אמן נצח סלה ועד.

ה. אהבת התורה ושמחתה של מו"ר הגה"ק רבי בנימין הכהן רבינוביץ זיע"א, אדמו"ר ממשכנות הרועים, ודיין בית דין צדק דפעה"ק ת"ו, מפורסמת היתה לשם דבר. הוא היה זקן ויושב בישיבה כל ימי חייו, ולפעמים אף בשעות רבות רצופות ללא שום הפסק, שש ושמח באהבתה של תורה בכל לב ונפש, כי היא משוש חייו.

בהזדמנות אחת בימי זקנותו נשאל, כיצד זכה לאהבה ושמחה עצומה כזו לתורה הקדושה?

סיפר רבי בנימין, שאת זאת קיבל וינק בינקותו בבית הוריו, שכידוע שלטה אז העניות ברוב בתי ישראל, ובקושי החזיקו את עצמם בפת במלח ומים במשורה. אך עם כל העניות הגדולה החזיקו בביתם קופסת נחושת סגורה ומסוגרת עם פתח צר בצידה, שלתוכה היו משלשלים מדי פעם קופיקה אחת או שניים כפי יכולתם. ומדי שנה בהגיע 'חג הפורים' הקדוש, היו פותחים את הקופה, וסופרים את הקופיקות והפרוטות שהצטברו בתוכה במשך השנה, ובאותו סכום היו רוכשים מתנה לרב הגדול המרא דאתרא, כמנהג

מהאי טעמא נפסקא הלכתא (סי' תרצה ס"ב) ברמ"א בשם מהר"י ברוז"א: "טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר: 'ליהודים היתה אורה ושמחה', ודרשינן אורה זו תורה" עכ"ל. והיינו, שהקדים הכתוב "אורה" ואחר כך "שמחה", שרק מתוך אורה של תורה שמחדיר האדם בעומק לבבו ונפשו, יוכל לזכות לשמחת פורים, אבל בהעדר שמחת התורה כיצד ובמה יבוא לשמחת הפורים!

[וכי מה חושב אתה שתקבל כאן עוד [שבעים' שנות חיים?...].

בדרך צחות היו אומרים שלכן נדפס בסידורים סדר 'קריאת שמע שעל המיטה' סמוך מיד לאחר תפילת ערבית, כי תיכף אחר מעריב יש לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, כדי שיוכל להתגבר כארי ולקום לתיקון חצות!

באותו משתה היין, שהתלהב ר' משה בדרשת שכרותו בענין שקידת התורה, סיפר על גודל התמדת התורה שזכה לה בעת שלמד בישיבה הקדושה של הגאון רבי יצחק סולובייצ'יק שליט"א, וסיפר באריכות על אהבת התורה העצומה שהחדיר ראש הישיבה בתלמידים, כאשר היו מחנכים ומחדירים מאד בישיבה להיזהר ולהתרחק מעוון ביטול תורה כמטחווי קשת! ומתוך שכרותו היה זועק, הראש ישיבה פעל אצלי הבנה בתוס', במהרש"א, ברע"א, ובעיקר אהבת וחשקת התורה!

וסיים בתוכחתו הנפלאה, שאכן 'חג הפורים' הוא העת להתחזק בהתמדת התורה, כמו שאמרו בגמרא

לבבי שמחה ואהבת תורה עד מאוד! [ואולי סיפר זאת ממה שראה במשפחה [אחרת שם].

כן נזכה כולנו, לאהבת תורה ושמחתה תמיד, שמחת פורים ושמחת עולם!

ליהודים היתה אורה - זו תורה!

1. בחג הפורים של אחד השנים עלה לביתי הגאון מוהר"ר משה סובל שליט"א, להשתתף עמנו בסדרי עריכת שמחת החג כדת וכדין.

כטוב ליבו של ר' משה ביין, לאחר שהריק כמה כוסיות, התלהב מאוד בשמחת החג, והחל לדבר מגודל חשיבות התמדת התורה, שלא לבטל אף רגע אחד מלימוד התורה, כי טוב סחרה מכל סחורה!

כמו שסיפרו על הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א, שראה פעם בבית הכנסת לאחר תפילת מעריב אברך צעיר העומד ומבטל את זמנו בהבלי הזמן. הוא פנה אליו בחריפות לשון קדשו, ואמר לו, און דו מיינסט נאך אז דו וועסט באקומען נאך א זיבעציג דא...?

שהרי בטוחנו שחז"ל לא דיברו על שמחה של הוללות, אלא על שמחה אמיתית, שמחה טהורה, ולזכות לשמחה טהורה ואמיתית אין זה דבר שבא מאליו, אלא צריכים לעמול כדי להשיגה, וזאת ברור לנו כי שמחה אמיתית היא שמחה רוחנית ולא שמחה גשמית, מובן א"כ כי האור והשמחה המיוחדים שקיבלו ישראל בימי הפורים הם מהתורה שקיבלוה שוב, כמ"ש 'קיימו וקיבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר'.

כל אחד, אפילו ילד קטן יכול לתאר שכשהוא מתייגע בלימוד התורה חש הוא שמחה פנימית, שאי אפשר להשיגה ע"י שום פעולה גשמית, אפילו לא אם יאכל איזה דבר מאכל שהוא אוהב מאוד, וגם אם באמת אדם שמח כשאוכל מאכל טעים, או כשעשה עסק טוב והצליח בו והרוויח ממון הרבה, הרי שההנאה הזו חולפת כעבור זמן, אך כאשר אדם מתייגע בלימוד התורה הקדושה, הוא מתמלא שמחה עצומה שאינה הולכת בשעה שמסיים את לימודו, אלא הולכת יחד עמו בהמשך יומו. ועל כך כבר אמרו 'אין שמחה כשמחת התורה!'

רצה להפסיד את זמן ההליכה לביתו וחזרה וכו'. [וזה כבר היה בהיותו בגיל שמונים בערך, כאשר רבי יענקלה גלינסקי הי"ו הכיר].

פעם שאלוהו כיצד זכה להגיע למדרגת 'אהבת תורה' נפלאה כל כך, שבגיל זקנה ושיבה כשכבר אין כוחו עימו, הוא יושב ושונה בהתמדה נפלאה כמו בחור צעיר?

פתח רבי דוד המתמיד וסיפר: בנערותי למדתי בישיבת 'וואלוז'ין המעטירה, אצל הגאון בעל בית הלוי זיע"א, באותם ימים לא היה לי חשקת התורה כלל וכלל, לא אהבתי ללמוד, ולא מצאתי בזה כל ענין... רק הייתי

(שבת פח, א) הדור קבלוה בימי אחשוורוש, שהוא כמו זמן מתן תורתנו, באהבתה תשגה תמיד!

ז. המעשה דלהלן שמעתי מפי המגיד הנודע, הגאון רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל.

בבני ברק היה חי בדור שלפנינו זקן ישיש אחד, הנקרא: "רבי דוד דער מתמיד", שהיה 'מתמיד' גדול ונפלא, ושקדן עצום בניצול כל הרגעים בשלמות. עד כדי כך הגיעה מידת התמדתו בתורה הקדושה, שלא היה בא לביתו ולמשפחתו כי אם לכבוד שבת קודש, וכל ימות השבוע היה אוכל וישן בבית המדרש ברוב התמדתו, כי לא

בפורים מקבלין עול תורה ומצוות

ובספר קדושת לוי (פורים סוף קדושה ראשונה) וז"ל: יתלהב לב האדם בקראו המגילה, ויכוין בקראו ובשמעו המגילה, שמעתה מקבל עול תורתו ומצוותיו, כמאמר חז"ל (שבת פח ע"א) קיימו מה שקיבלו כבר וכו', לכן יכין את עצמו, מה שחלף ועבר אין, ומעתה הוא מקבל עליו עול תורתו ומצוותיו ית"ש, לכן אמרו בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר תיקון כא דף נז ע"ב) יום כיפורים שהו כמו פורים, כלומר שהארת יום כיפורים הוא כפורים, עבור שביום כיפור מה שחלף ועבר אין, מעתה הוא מטוהר, וחושבנא מכאן ולהלאה וכו', כי עיקר הארות יום הכיפורים לקנות לב חדש לעבוד אותו, כמו שתיקנו (בתפילת נעילה)

המילים המועטות הללו שדיבר עימי הבית הלוי - סיים רבי דוד המתמיד, שנאמרו באש קודש מעומק נהמת ליבו הטהור, חדרו מאד אל עומק לבבי ופעפעו בי כל הלילה, ולא מצאתי מנוחה ומרגוע לנפשי. כי חלחלו הדברים מאד בתוכי, כיצד מצער אני כל כך את השכינה הקדושה?! ולאחר אותו לילה שהתהפכתי על יצועי בבכיות נוראות וחרטה עמוקה, הרגשתי שהתהפכתי לאיש אחר לגמרי, ומיד למחרת רוח חדשה התעוררה בקרבי, ומאז לא יכולתי בשום אופן לעזוב הגמרא!

ומאז ועד היום, כל ימי חיי מפעפע בי זה המוסר שהוכיח אותי הבית הלוי, אף עד ימי זקנה ושיבה! ובכל פעם שפותח אני את הגמרא מזכיר אני את מאמר חז"ל הנ"ל, שכל היושב ושונה שכינה הקדושה פותח הגמרא כנגדו, ושוב אינני מסוגל לסוגרה...

מסתובב בריקנות ומשוחח עם בחורים על דא ועל הא, הכל הייתי עושה, רק לא ללמוד...

יום אחד הזמין אותי ראש הישיבה - הגאון רבי יושע בער - לשיחה נוקבת, וטען בפני לאמר: הלא תדע כי איתא בגמרא (ברכות ו, א) שאפילו יחיד שיושב ועוסק בתורה שכינה כנגדו, שנאמר (שמות כ, ט) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך". ואם כן בכל פעם שהנך פותח את הגמרא, הרי באה השכינה הקדושה לשבת עמך! ונעשית לך חברותא! שגם הקב"ה פותח את הגמרא לעומתך. - וכאשר הנך סוגר את הגמרא, הרי מוכרח השם יתברך גם כן לסגור את הגמרא כנגדך... ואין לשער גודל הצער שנגרם בזה לשכינה הקדושה! ולמה אתה מצער כל כך את השכינה?

למען נחדל מעושק ידינו ונשוב לעשות חוקי רצונך, כן בפורים, מה שחלף ועבר אין, ומעתה מקבלין עלינו עול תורה ומצוות ית"ש, עכ"ל.

פתיחת הלב בימי הפורים

וסגולה גדולה ונפלאה בימי הפורים הקדושים, לזכות לפתיחת הלב, כנרמז במ"ש (סנהדין לה, א) "נכנס יין יצא סוד", שהתגלה הפנימיות המכוסה בכל ימות השנה, כענין שאמרו ז"ל (תקו"ז ג, ב) 'מליבא לפומא לא גליא'. - ועבודת ימי הפורים הללו לפתוח ולגלות הלב, כמו שנאמר (איכה ב, יט) "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'", ובזה נזכה בוודאי לפתיחת הלב בימי הפורים".

ח. סיפר הגה"ח מוהר"ר יואל אשכנזי זצ"ל טיב מעשה אחד, ששמע וקיבל מפי ידידו ורעו סוחר גדול מארץ אונגאריין, שראה את זאת העובדא בעצמו. ובכל פעם שהיה ר' יואל מספר את טיב זה המעשה זלגו עיניו דמעות, ואמר שאלמלא שהכיר את אותו סוחר כאיש ישר ונאמן, שהיה רעהו וידידו מקרוב, לא היה יכול להאמין שבדורנו אנו, דור עני, יתמי דיתמי, יתכן כזאת!

וכה דבר טיב אותה עובדה נוראה.

כך היה רגיל הסוחר ההונגרי הנכבד להגיע בכל שנה לדנציג לתקופה די ארוכה, ומעסק זה היתה עיקר פרנסתו לכל ימות השנה כולה.

בעיר דנציג התאכסן הסוחר דן בקביעות בביתו של עשיר אחד מיהודי המקום, שהחזיק בטירתו הגדולה והמפוארת גם 'חדרי אירוח' נאים כדי לקיים בהם מצות 'הכנסת אורחים'. היה זה יהודי גרמני מקורי, [א דייטשער איד], יקה מקהילות הַיקים שבארץ אשכנז. ואף הוא שמח תמיד על הזכות שנפלה בחלקו לארח בביתו הגדול את הסוחר החשוב, שהיה יהודי נכבד בעמיו מהונגריה הרחוקה.

המארח בעל הבית הדנציגאי דן היה יהודי 'יקה' מושלם, כידוע שהיו בקהילות היקים שבגרמניה הרבה אנשים יראי שמים מופלגים, שבהקפדתם הגדולה והישרה כברזל

הסוחר המדובר היה איש ירא וחרד שהתגורר בבודפסט עיר הבירה של הונגריה, הוא עסק במסחר חובק מדינות תבל, ולצרכי מסחרו היה נוסע מדי שנה בשנה לגרמניה אל העיר דנציג המפורסמת, שם היה עליו לשהות תקופה ארוכה בסידור כל ענייני מסחרו, ומשלוחם אל המדינות השונות על הצד היותר טוב.

תכשיטים יוקרתיים. כמובן לא כל הנשים שנכנסו למדוד לעצמן תכשיטים שונים בחנות הגדולה שבשוק של דנציג היו צנועות וחסודות... ואף על פי כן היהודי היקה הדנציגאי שהיראת שמים שלו היתה לשם דבר, היה עומד בחנותו ומשמש ומוכר תכשיטים לרוב, ומתעסק עמיהן בעסק התכשיטים הללו, לבדוק ולייעץ מה יפה ומה נאה, וכיוצא בדבר.

היתה זו תופעה מופלאה שאין לה לכאורה שום הסבר, כיצד יכול אדם ירא שמים כל כך לעמוד מדי יום בחנות שכזו, ולהתעסק בעסק כזה, בלא שייכשל במכשול הנורא של מצות "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".

פעמים רבות, מספר האיש האורח מהונגריה למוהר"ר יואל אשכנזי, ניסיתי לשאול את ידידי העשיר בעל החנות בעצמו לפרש דבר, כיצד זה לא מפריעה לו עבודת העסק הזו עם תכשיטי הנשים. - אך הוא התחמק ממני וענה תשובות קצרות, שכך מקובל בידו מבית אביו, ואין לו אלא מה שמוחזק בידיו מבית אבא, אבל הסבר טוב לא קיבלתי ממנו, כיצד ניתן לעמוד בניסיון קשה כזה. - גם כשניסיתי לחקור אצל מכריו ובני משפחתו הקרובים מקהילת היקים של דנציג, כיצד יתכן שיהודי העובד בעבודה שכזו נשאר ירא שמים מופלג, ואינו נכשל אף לא בקלה שבקלות. - לא ידעו החברים להסביר פשר הדבר, רק זאת העידו כולם ואמרו פה אחד, שהמציאות מוכיחה שאין היהודי נכשל בכלום, ועל אף עבודתו שבמרכז השוק של דנציג, הוא עומד מזה שנים רבות ביראתו

בכל דבר קטן וגדול, זכו שנשאר מהם דורות שלמים טובים וישרים, יראי שמים ותלמידי חכמים גדולים.

הסוחר ההונגרי נהנה מאוד מישרותו ותמימותו של בעל הבית העשיר הדנציגאי, שהיה ירא שמים מופלג, תפילותיו היו בכונה גדולה, ומתפלל לאט לאט כמונה מעות, כל ברכה שיצאה מפיו היתה נאמרת ביראה מיוחדת ובכבוד ראש, וכמובן בניקוד ובמבטא המדויק ביותר על פי המסורת היקית... הוא היה קובע עתים טובים לתורה, וכמה שעות בכל יום היה יושב בעסק התורה בבית מדרשם של היקים בדנציג, ובשאר השעות היה עוסק במסחרו בשוק הגדול והמפורסם של דנציג.

לפרנסתו ניהל העשיר בשוק דנציג חנות תכשיטים גדולה ויוקרתית מאוד, אותה ירש מאביו שפיתח וביסס את העסק רבות בשנים. עסק התכשיטנות היה מן העסקים הטובים ביותר שהניב רווחים רבים, ובפרט בחנותו המיוחדת של היהודי דנן במרכז השוק שיצאו לה מוניטין רבים בין כל סוחרי התכשיטים, בעיקר בזכות ישרו וניקיון כפיו של הסוחר, שהיה נושא חן ושכל טוב בעיני הבריות, ולכן היתה חנותו הומה תדיר לקוחות רבים.

אולם, מספר היהודי ההונגרי, דבר אחד בחנותו של היהודי בדנציג הפליא אותי עד מאוד!

הנה מטבע הדברים בחנות תכשיטים טובה ויקרה, ובפרט ברמה המיוחדת והנעלה של אנשי האצולה הגבוהה, נכנסות נשים רבות לרכישת

לרוב, התרגשותו היתה עצומה בעת שהואיל לגלות לפני את סודו הגדול.

הטהורה והצרופה, והיה הדבר בעיני לחידה סתומה.

תדע נאמנה, אמר האיש, שבכל לילה ולילה בעת שאני קורא בקריאת שמע שעל המיטה את הפסוק (תהילים לא. ו) "בְּיָדָּךְ אֵלֶּי אֶפְקֹד רַחֲמֵיךָ אֵלֵּי אֲדָבִיר" ה' אֵל אֶמֶת", הנני בוכה ומתחנן בשפיכת לב כמים לפני קוני, ומבקש מלפניו: ריבונו של עולם, באם ידוע לפניך שעתיד אני להיכשל למחר באיסור 'ולא תתורו', אנא אל תחזיר בי את נשמתי למחר, בשום פנים ואופן!

בכך יודע אני בבירור, שאם כן חזרה אלי נשמת, והנני קם בבוקר ומתעורר בריא ושלם, סימן הוא בידי שנכון היום לפני לעמוד היטב על המשמר שלא להיכשל באותו עיון נורא.

כך מדי יום ביומו, ומדי ערב שופך אני את שיחי לפני קוני, בתפילות ותחינות מקרב לב ונפש, לשמור את נשמת מן העיון והחטא. - מאחר שירשתי את העסק מבית אבא, ומוכרח ועומד אני להמשיך את ניהולו והחזקתו, כדי לכלכל ולפרנס את כל בני המשפחה הרוממה. וברוך הוא וברוך שמו שתפילתי נשמעת לפניו יתברך ומתקבלת ברצון, וכך הנני עומד שמור ומשומר מכל דבר הרהור חטא ועבירה ועיון, ובעת היותי בחנות הגדולה אין לי שום קשר וענין כי אם בעניינים הנצרכים לבית העסק בלבד, והכל מתנהל כדת של תורה בישרות ובנאמנות לאורך ימים ושנים.

שנה אחת, מספר האיש, היתה תקופת שהותי בדנציג בחודשים האחרונים של החורף, ונאלצתי באותה שנה לחוג את חג הפורים בביתו של המארח העשיר היקר והנכבד שבדנציג.

סעודת המשתה הגדול של יום הפורים הקדוש התנהלה בארמונו המפואר של הנגיד כיד המלך, כראוי וכיאות לאחד מעשירי דנציג, מנות פאר הוכנו והוגשו לכל המשתתפים בשפע רב, וכמובן אף אין לרוב נשפך אל כוסות הקריסטל הגדולות... לבל יחסר המזג.

והנה לאחר ששתה בעל הבית כמה כוסות יין טוב ומשובח, וכטוב ליבו ביין, חשבתי לעצמי הנה זו העת הטובה לשאול ממנו את עניינו, שכן כלל הוא בידינו (עירובין סה, א) 'נכנס יין יצא סוד'...

ואכן באמצע הסעודה הגדולה, כראותי שהאיש שתה כהוגן לקיום מצות דת היום, ולבבו הגדול נפתח כאולם, הצגתי לפניו את אותה שאלה המנקרת במוחי מזה עידן, יאמר נא לי כבודו, אחת ולתמיד! שאלתי ממנו בחוזה, הלא תורה היא וללמוד אני צריך, כיצד ניתן לשמור את העיניים בעבודה שכזו עם חנות תכשיטים גדולה במרכז השוק של דנציג?

ואכן היין עשה את שלו, עיניו של היהודי הדייטש התמלאו דמעות

לא יאומן כי יסופר!

התגלות ההסתר

ובמגילת אסתר (ב, כ) אמר הכתוב: "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה, כאשר ציוה עליה מרדכי".

ונראה על דרך הרמז, בהקדם דברי הרה"ק מברדיטשוב זיע"א בשם רבו המגיד זיע"א, בסה"ק קדושת לוי (פורים קדושה ראשונה), וזל"ק: "אמר אדמו"ר הגאון בצ"ק מ"ו דוב בעריש זצ"ל, שלכך נקראת 'אסתר', שהיה הנס בהסתר בתוך הטבעיים, עד כאן אמר מורי ורבי זלה"ה" עכל"ק.

ובזה פירשו בספרים הקדושים: "מגילת - אסתר", שמתגלה ההסתר, זהו כוחה המופלא של מגילת אסתר ושל חג הפורים, לגלות ולהסיר כל ההסתר הנורא, בחושך כפול ועב המכסה את הלב, כמו שנאמר (ישעיהו י, י) "השמך לב העם הזה".

והיינו הרמז: "אין אסתר" - כאשר אין הסתר, כמו שהשפיע חג הפורים הקדוש להסיר את ההסתר, ונפלו כל המסכים והמחיצות המבדילות. - אז "מגדת", ניתן להגיד ולדבר.

שכן כל עת שההסתר שולט אי אפשר להגיד, כי הכל סתור חשוך ונעלם, אבל מכיון ש'אין אסתר' הוסר ונפל כל ההסתר, הרי נתגלה האור הפנימי הבוקע וזורח מן הנקודה הפנימית הטהורה שבנשמת איש ישראל פנימה, ונודעה האמת. וממילא 'מגדת', נפתח סגור ליבו של אדם, ויכול להגיד ולדבר את אשר עם לבבו פנימה^ט.

הועיל, נכנס בצערו הגדול אל אחד מגדולי הצדיקים, והתחנן על נפשו לישועה רבת:

אמר לו הרב הצדיק: "אינני יכול לעזור לך בענין זה כלום, עד שלא תתבונן תחילה היטב בנפשך, אם לא

ט. סיפור השגחה ומגילת אסתר שהחל בפורים ובפגיעה בחבר, סיפר לי איש נאמן מפה עיה"ק ת"ו, שהיה עקר חשוך בנים למעלה מעשרים שנה, ולאחר שניסו את מזלם אצל גדולי הפרופסורים בארץ ובאמריקה, ועשו את כל הסגולות והטיפולים השונים ללא

ברוב פאר והדר, ובשמחה כפולה ומשולשת כדת היום:

בקריאת התורה בשבת של פורים, חשב הגבאי ה'חברמן' לעשות קצת 'שמח' בישיבה, ועל כן הרשה לעצמו לכבוד פורים לקרוא לאותו בחור צולע ומסכן לעליה... הרעיון היה מבריק! הבחור האדים והחוויר חליפות, הוא התמלא בושה ועלבון, וממש פחד לזוז ממקומו לעלות לתורה, והגבאי מאיץ בו לעיני כל: "נו, פורים היום! קרב נא הלום אל תתבייש!".

עבור בחורי הישיבה היה זה 'קרנב' של פורים מן המוכן... ותיכף החלו ללעוג לו, ולהאיץ בו: "אל תחשוש, לא יקרה לך כלום! - אנחנו לא ממהרים... יש מספיק זמן... נמתין בסבלנות עד שתסירך לעלייה שלך!".

הבחור נעלב ונפגע עד עמקי נשמתו, מה שעבר עליו באותם דקות לא ניתן לתיאור! הוא הרגיש שמעיו מתהפכות בקרבו וליבו נשבר לרסיסים, על אף שמבחוץ ניסה להסתיר זאת ככל יכולתו.

תיכף בתום התפלה נמשכו בישיבה חגיגות הפורים הרועשות, כשכל הבחורים נסחפים באווירה הפורימית, ושוכחים לגמרי מן המקרה המביך שהיה באחת העליות שבקריאת התורה של הבוקר...

- כשנזכר עתה האברך המבוגר באותה שגה נוראה שיצאה מתחת ידו בבחרותו, חש תיכף שמא כאן טמון סוד צרתו הגדולה, ממנה סובל הוא שנים רבות כל כך!

גרמת צער במישרים או בעקיפין לאיש יהודי! אולי יש למישהו קפידה עליך?".

חשב האיש חשבון נפשו, ולא מצא שום אדם בעולם שציערו או שיש לו קפידה עליו חלילה, הוא היה מעודו איש ישר ונוח לבריות.

כשחזר עם תשובתו אל הרב, ביקשו לשוב ולעיין היטב, שאף אם עתה אינו מוצא שום אדם שציער, אולי בעבר הרחוק לפני שנים גרם צער למאן דהוא...

לאחר התבוננות מעמיקה ושחזור כל ימי חייו מעת ילדותו, נזכר פתאום - בחסד ה' עליו - במקרה קשה שקרה עמו בעת שהיה בשיעור ג' ישיבה קטנה!

וגופא דעובדא, שבאותה ישיבה היה נהוג כמו בהרבה ישיבות, שהבחורים המבוגרים משיעור ג' מתמנים כאחראיים על עניינים שונים שבניהול הישיבה, בפנימייה במשרדים ובמטבח וכיוצא, אף הוא נתמנה בתור 'גבאי', הממונה על חלוקת העליות בקריאת התורה.

באותו מחזור היה בחור אחד משיעור ג' חלוש ומסכן מעט, שסבל מצליעה קלה ברגלו, כולם ידעו והרגישו שהוא מתבייש בצליעתו, ולכן השתדלו תמיד להימנע מלקרוא לו לבוא ברבים, שלא יתבייש בהליכתו המקרטעת. - גם הגבאי דנן, נמנע אכן לקוראו לעלייה לתורה, כדי שלא ייבוש.

שנה אחת חל חג פורים דמוקפין פה עיה"ק בשבת קודש, ונחגג "פורים המשולש" בישיבה הקדושה

לפני עשרות בשנים, וביקש את סליחתו ומחילתו.

אך הבחור נעשה פתאום קשה כאבן, "וכי צריך אתה להזכיר לי? - הסיפור הזה יושב לי על הלב שנים רבות, ולא מפסיק לכאוב לי! לנגד עיני עומד כמו עכשיו אותו מראה נורא, של עיני עשרות בחורי הישיבה הנעוצים בי בלעג ובקלס... החיים שלי נשברו מאז לגמרי! וכיצד ניתן למחול על כך?".

כראות האיש גודל צערו ושברון ליבו של חבירו, דיבר הרבה על ליבו לפייסו ולנחמו, הוא הסביר לו שוב ושוב שחלילה לא התכוון ללעוג לו בזדון, הס מלהזכיר! רק שמחת הפורים פרצה מעט את הגבולות...

לבסוף הוציא מחיקו 'פנקס שיקים' חדש ומבריק, והחל למלא את כל השיקים שבפנקס כולו, לטובת אותו בחור, בסכום חודשי נאה ומכובד ביותר!

לאחר זמן רב של שיחה ופיוס מקרב לב ונפש, הצליח בסייעתא דשמיא לדובב את ליבו של חברו המסכן, ולפרוק מעל ליבו את הררי הכאב הכבד שרבעו וגדלו עליו במשך השנים... - הוא נענה ומחל לו בלבב שלם, ואף הודה לו מאוד על סיועו ועזרתו היפה בפרנסתו!

אל השולחן הוגש כיבוד קל ומשקה, ושני החברים שתו 'לחיים', ולחצו ידיים באהבה וקרבת לב! - היה זה מעמד מרגש עם הרבה דמעות של גיל ואושר, שניהם הרגישו שאבן כבדה נגולה מעל ליבם, ונפרדו כידידים מחודשים, ובלב מלא שמחה, כפגישת אהבת חברים וידידים מנוער!

הוא החל אפוא מיד בחיפושים קדחתניים אחר אותו אדם, חלפו כבר מאז עשרות שנים, והוא נצרך לערוך בירורים רבים כדי לאתר. בסופו של דבר התברר, שעדיין אותו בחור לא התחתן מחמת כל בעיותיו, והוא יושב מסכן בביתו, וממעט בדיכאונו להיפגש עם אנשים. גם לעבודה אינו יוצא, ואינו מביא שום פרנסה, רק יושב בביתו שבור ומדוכה, רחמנא ליצלן.

בלב כבד הוא קם ונסע לביתו של אותו בחור, נקש בהסננות על הדלת, וביקש להיפגש עם אותו בחור. כשיצא אליו הבחור צולע ומקרטע ברגלו אל דלת הכניסה, שאלו "מי אתה?" - נקב האיש בשמו, והזכיר לו שלמדו יחדיו בישיבה פלונית, והוא רוצה לשוחח עמו מעט בענין חשוב.

תיכף כששמע הבחור את שמו, טרק את הדלת בחוזקה, ולא אבה לדבר עמו אף מילה!

מיד הבין האיש והרגיש שיש בליבו טינה כבדה עליו, וכאן היא נקודת הקפיצא הנוראה שמביאה עליו את כל הקטרוג הקשה! והחל בניסיונות חוזרים ונשנים, שיואל הבחור בטובו לפחות לשמוע מה שיש בפיו לדבר עמו, עד שלבסוף נענה הבחור והסכים להכניסו פנימה.

תיכף משהתיישבו אל השולחן פרץ האיש בבכי מר בלתי נשלט, כל הכאב הנורא והעצור של עשרות שנות עקרות הצטברו אל אותה בכייה והתייפחות! - לאחר שנרגע מבכיו המרטיט, הזכיר לו לבחור את המעשה הנואל שפגע בו בפורים המשולש של

זהו פתרון סוד המופלא שאנו רואים בימי הפורים הקדושים, שהרבה מבני ישראל ואפילו מפשוטי העם ליבם נפתח בפתאום, ומגידיים ומגלים את אשר עם לבבם. הן בשפיכת צקון שיחם לפני קונם, שנפתח הלב ומגלה איש ישראל את ליבו הנאמן לה', ושופכו בינו לבין קונו בתפילות היום. והן בין אדם לחבירו, שנופלים המחיצות ונפתחים הלבבות בין איש לרעהו, ומגלים אנשים ביום הזה את סגור ליבם יותר מכל ימות השנה.

וכל זה מטעם האמור, שזה כוחו וסגולתו של חג הפורים, ומהות 'מגילת אסתר' והשפעתה, לגלות כל ההסתרים, להסיר את כל המסכים, ולגלות הנעלם.

מה שגרם צער נורא לשכינתא קדישתא, אימא עילאה, במה שרמס עד עפר את כבוד בנה יקירה האהוב והחביב!

ואכן שמע ה' תפילתם, 'וייעתר לו ה'!" ולתקופת הימים נושע בבן זכר, אשר אחריו באו עוד הרבה בנים ובנות כ"י, ויברך ה' את ביתו בברכה טובה ונאמנה.

ללמדנו גודל הזהירות הנצרכת בין אדם לחבירו! - לעולם לא תוכל לדעת עד היכן נוקב ומעמיק העלבון והפגיעה, שעלול לפעמים לרסק את ליבו ונפשו של חברך לרסיסים! - והכל מחמת בדיחה שחמדת על חשבונו, או התכבדת בקלונו, ברגע של קלות וחוסר זהירות בכבוד חברך!

כמה סובלים ומשלמים על כך ביוקר רב! בייסורים ובעגמות נפש כאן עלי אדמות, מלבד מה ששמור ומצפה על כך לאחר מאה ועשרים, השם ירחם!

ואהבת לרעך כמוך!!!

למחרת היום חזר האיש אל הרב הצדיק, וסיפר לפניו על כל השתלשלות העניינים. אמר לו הרב: הן אמנם חלק זה של 'בין אדם לחבירו' סידרת ב"ה על הצד היותר טוב! אבל יש כאן חלק נוסף של 'בין אדם למקום'. כי מלבד מה שחוטא האדם כלפי חבירו, הרי יש בו גם עבירה על ציווי הבורא מלכו של עולם, שציונו בתורתו הקדושה (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך!" עם כל המצוות הכלולות בה, והרי הכעסת את קונך באותה עבירה קשה שבינך לבין חברך.

תן דעתך בדבר! כמה צער נגרם למלך, כשמזלזלים ומביישים את בנו יקירו מחמד ליבו ונפשו?! ולכן צריך אתה אף לפייס את המלך ב"ה ולשוב בתשובה שלמה.

האיש סבר וקיבל, והחל לשפוך את נפשו לפני ה', 'וייעתר לה' בתפילות נוראות המלווים בבכיות ודמעות נרגשות, שימחול ויסלח לו על

וכידוע מה שגילה רבינו האר"י ז"ל והמקובלים, שבעת שקוראים 'מגילת אסתר' נפתח לרווחה עולם עליון גבוה מאוד, שנחבא כל השנה סתום ונעלם בסתר חביון עוזו, ומכוח קריאת המגילה נתגלה ונפתח בזה היום. ונמשכים בגילוי אורות נפלאים ושפע רחמים וחסדים במשך כל יום הפורים.

ובכן יש לנצל מאוד זה היום, וכאשר "אין אסתר", אז הוא עת של "מגדת"! יש לזעוק ולצעוק אל 'אבא' שבשמים, ולא להתבייש כלום! להגיד האדם שיח מסתרי לבבו, לפתוח ולגלות בתמימות שלמה את כל המעיק על לבבו תמיד.

מגדת מולדתה ואת עמה"

וממשיך הכתוב ומפרש, מה היא 'מגדת', מה נודע ונתגלה אחר שנפל כל ההסתר. - את 'מולדתה ואת עמה', היינו גופא מה שהיא מגדת, שהיא רואה ומכירה יפה את "מולדתה ואת עמה". - שכן כאשר האדם נתון בתוך ההסתר והחשכות שוכח הוא את צור מחצבתו, ואין הוא מכיר לא את מולדתו ולא את עמו, רח"ל. אבל מכיון שאין הסתר, אז מגדת מולדתה ואת עמה, רואה ומתבונן מי עמו ומהיכן מולדתו. להתבונן ולדעת יסודותיו מראש צורים וגבעות, מי הם אבותיו ואמותיו, מהיכן הוא מגיע ולהיכן הוא שייך, מי הוא מולדתו ומי הוא עמו.

ואז נותן אל ליבו, אחר שהוסר ההסתר המנתקו ומפרידו מאבותיו, להלך בדרכי אבות, לא להתבייש ולא להתכחש לא לעמו ולא למולדתו. שינהג אף הוא בדיוק על פי מולדתו ועל פי עמו בנאמנות שלמה. שלא לעזוב חלילה מסורת אבות, ואל תיטוש תורת אמן, להלך באותם פסיעות שפסעו אבותינו ואימותנו הקדושים והטהורים דור אחר דור, ולא לשנות מדרכיהם מאומה'.

י. הימים היו ימים עליזים ושמחים לבני ישראל, ימי חודש אדר שמרבים להם במנוחה להפסקת בשמחה, אבל שני החברים שהתיישבו

לאחר שטעם החבר מן העוגיות, אישר אכן שיש בהן טעם נפלא ומיוחד, ושאל את ידידו, הסבר נא לי, מהו הסיפור של עוגיות אלו, ומדוע שונות הן בצורתן משאר העוגיות העגלגלות.

למה ומדוע - אינני יודע... השיב הידיד, אבל מנהג של דורות הוא במשפחתנו, בכל שנה בתקופה זו אופה אמא שלי את העוגיות המיוחדות הללו, כפי שראתה היא אצל אמא שלה... פעמים רבות שאלנו אותה לפשר מנהג מוזר זה, מה נשתנה יום זה משאר ימות השנה? שבכל הימים אנו אוכלים עוגיות מעוגלות, והיום הזה עוגיות משולשות וממולאות? - אך גם אמא עצמה לא ידעה לענות ולגלות את סוד 'עוגיות הפלא' הללו... וכי מה זה משנה למה? צחקקה האם, העיקר שזה טעים ומיוחד! לסבתא שלנו היה כנראה טעם אנין ועדין והיא הורישה לנו 'מנהג נאה' של עוגיות חמימות בימי 'פברואר-מרץ' הקרים... - לא נותר לנו אלא ליהנות מן ה'מזונות' המיוחדים שבמשפחתנו.

החבר שהקשיב היטב לכל הסיפור המוזר של העוגיות, הסתכל במבט בוחן על העוגייה ועל חברו, ואמר, שמע נא היטב, לדעתי צריכה להיות כאן סיבה מעניינת למנהג העוגיות המוזר שבמשפחתך, כדאי לחקור ולברר מהו ה'סוד' שעובר במשפחתך מדור לדור בעוגיות הללו.

אכן, השיב הידיד, גם אנכי חשבתי כדברך, אבל ככל ששאלתי את אמי וחקרתי בדבר, לא העליתי ולא כלום!

צהריים על כרי הדשא שבחצר ה'קמפוס' הענק באוניברסיטה הנכרית של קליפורניה, לא ידעו כלום ולא הכירו מאומה מן הלוח השנה היהודי, כגויים גמורים נהגו בימים אלו כבשגרת 'פברואר' רגילה...

אחד מן השניים, סטודנט בגיל עשרים ושתים, הוציא ברוב חשיבות מתוך תיק הג'יימס-בונד היוקרתי של טובי הסטודנטים שקית מרשרשת עם 'עוגיות' מיוחדות!...

הא לך! הפתיע את חברו בחיוך צופן סוד, כשהוא מגיש לו עוגיה גדולה וטרייה, הפעם הבאתי לנו עוגיות מיוחדות ביותר!

החבר, ששכב על כר הדשא הנעים במנוחת הצהריים, התרומם בסקרנות, ומה המיוחד בעוגיות הללו? - הקשה בסקרנותו.

ראה נא את צורתם המיוחדת של העוגיות הללו! השיב הסטודנט, כשאינו מסתיר את שמחתו, שמחת העוגיות... - דע לך, הוסיף וסיפר, שזמן רב מחכים אנו במשפחתנו לימים אלו שבשנה, ימי העוגיות הללו! הן טעימות ביותר, והן מיוחדות ביותר!

ובעודו מספר את סיפור העוגיות, שלף מתוך השקית הצבעונית עוגייה נוספת העשויה בצורת 'משולש' גדול, וממולאת עם שוקולד טעים, העטוף כולו עם הבצק הפריך של העוגיה המשולשת.

קח נא לך חברי היקר עוגייה נוספת, הושיט לו הידיד ברוב חשיבות, וראה בעצמך את טעמם המיוחד!

ואולי, ניסה החבר לשאול בעדינות, אולי זהו מנהג יהודי עתיק?

הנה זה! - שלף האיש מתיק הג'יימס-בונד הנכבד עוגיה משולשת, והראה למכרו היהודי, כשנפשו בשאלתו: ידוע לך אולי מה זה? **בוודאי!** צהלו פניו של היהודי, הלא זהו 'אוזן המן'! [המן טאש]!

אוזן המה? - תמה האיש ולא הבין.

אוזן המן!

זה קשור אולי עם ה'מן' שאכלו היהודים במדבר, ניסה הסטודנט המלומד את כוחו...

לא! ענה היהודי בנחרצות, זהו ה'מן' הרשע ממגילת אסתר, שמעת עליו אולי?

בטח שמעת! הנהן הסטודנט.

אם כן, זהו אכן מנהג יהודי עתיק, לאפות לכבוד חג הפורים 'אוזני המן' להרבות בשמחת היום. וכבר נאמרו בהם טעמים רבים, הן על סיבת צורתם המשולשת, והן על שנקראים בשם 'אוזן', והן בסיבת 'הטמנת' השוקולד או הפרג בהסתר תוככי הכיסנים פנימה, כדוגמת ה'קרעפליך' הנאכלים גם הם בימי הפורים... [יעויין נא בזה בספר "טעמי המנהגים" ובספר "אוצר מנהגי ישראל" ועוד]. - אבל למה לנו להכניס עצמנו ב'טעמים' שונים, הטעם הטעים של העוגייה והשמחה היפה שמביאה לבתי ישראל בחג הפורים מספיק לנו בשביל לקיים את מנהגם של ישראל ולהרבות בשמחה בחודש אדר! - סיים המכר היהודי את התגלית המעניינת.

מה פתאום! דחה הידיד את הסברא המוצעת, מה לנו וליהודים? אנו מתגוררים כבר שנים באמריקה הגדולה, כאן בקליפורניה נולדתי אני, וכאן גם נולדה אמי, ואין לנו שום קשר לא ליהדות ולא עם יהודים! ובכלל, הוסיף הידיד, מה קשורה עוגיה עם יהדות? יהודים מתפללים, לומדים, חובשים כיפה, אבל מה להם ולעוגיות?!

התמיהה והפליאה נשארה באוויר כחידה סתומה בין שני הסטודנטים שעל הדשא בחצרות האוניברסיטה המפוארת, הם סיימו את אכילת העוגיות, ועם סיום הפסקת המנוחה ניצרו את עצמם ופנו לחזור אל ההרצאה הבאה.

בזרעם אל אולם ההרצאות, הוסיף החבר ואמר, תודה לך בכל אופן על העוגיות הטעימות והעלומות הללו, תנסה בכל זאת לברר את הסוד, אולי תצליח לגלות כאן את הצופן...

באותו יום הבין הידיד מתוך שיחותיו עם חברו, שאכן נראה שיש כאן מנהג מעניין, עד היום בכל עשרים ושנים שנותיו לא ייחס חשיבות מיוחדת ל'טעמי המנהגים' השונים... הספיקה לו ההנאה והשמחה המשפחתית בעוגיות המשולשות של 'פברואר'... אך לאור שאלותיו של חברו בנידון, החליט שאכן כדאי לנסות לברר את שורש הענין.

כשחזר לביתו ניגש באחד הימים למכר יהודי שהתגורר קרוב לביתו, ושאלו במפגיע אם ידוע לו אולי על 'מנהג עוגיות' יהודי?

ידעתי תמיד, הוסיפה האם, שהסבא שלי - אבא של אמי, היה 'שוחט' בעיירה הקטנה שבהונגריה של לפני המלחמה, וגם היה עורך 'ברית מילה' לתינוקות של היהודים שם... אמי גם סיפרה לי על אביו, הסבא שלה, שהיה רב מוסמך באותה עיירה! אבל אמי עצמה התנהגה כאן באמריקה כגויה לכל דבר וענין, נולדתי כמו גויה, וכל חיי היו כשל גויים... ולא עלה בדעתי שמנהג העוגיות המשולשות שייך וקשור ליהדות?

הבן הבחור הצעיר והתוסס נסער עד עמקי נשמתו, פתאום נודע לו בגיל עשרים ושנים שהינו יהודי! - סבתא שלו הכינה 'המן טאשאן' לכבוד פורים! וסבא רבא שלו היה שוחט ומוהל בהונגריה של פעם! ואביו של סבא רבא שלו אפילו היה 'רב' בעיירה רחוקה אי שם!...

הניצוץ היהודי שבעומק נשמתו נדלק וניצת באש להבת שלהבת משורש הניצוץ העליון, חלק אלקי ממעל הנטוע בשורש הנקודה הפנימית של כל יהודי באשר הוא! הידיעה המסעירה הזו לא נתנה לו מנוח, נפשו נכספה וגם כלתה לדעת ולהכיר מה זה יהודי? ומה זו יהדות?

הוא החל מתחילה 'לנבור' בספרי יהדות שונים, וכראותו שאינו מבין שם הרבה, ביקש את עזרתו של המכר היהודי, שכנו הטוב שגילה את תגלית 'אוזני המן', והוא כבר ידע להפנות אותו אל המקומות הנכונים, ובתוך תקופה קצרה מצא את עצמו הצעיר בישיבה מיוחדת לבעלי תשובה! וחש כמי שנולד מחדש ונעשה כבריה חדשה!

הסטודנט הצעיר נסער מאוד לגלות שאכן יש 'משמעות' למנהג הזה, מסתבר שחברו בפקולטה האקדמאית צדק בהשערותו, אין מדובר כאן בעוגיה משולשת סתמית גרידא, זהו אכן מנהג יהודי שורשי!

הוא רץ בהתלהבות של גילוי סוד מופלא אל אימו, ושאל אותה במפגיע: תאמרי נא לי אמי היקרה, יתכן אולי שהסבתא שלנו היתה יהודיה?

יתכן! - ענתה האם תשובה יבשה, אבל מה זה משנה? ומדוע אתה כל כך נסער? חקרה האם.

לא תאמיני! המשיך הבן הצעיר, כשאנו מסתיר את התפעלותו, היום הצלחתי לגלות את צופן הסוד של העוגיה המשולשת!

ומהו אותו סוד? הסתקרנה האם, שכמו בנה הצעיר גם היא חשקה נפשה מאז ומתמיד לדעת את רזי העוגיות שעוברות מדור לדור במשפחתם.

מסתבר, הסביר הקולגה הצעיר ברוב חשיבות, שזהו מנהג יהודי עתיק! העוגייה הזו נקראת 'אוזן המן'! על שמו של המן הרשע ממגילת אסתר, שבימים אלו של פברואר-מרץ חל החודש היהודי הלא הוא 'חודש אדר' שבו מרבים היהודים בשמחה לכבוד חג הפורים, ולזכר נס ההצלה של העם היהודי מגזירתו הקשה של המן הרשע, מכינים הם את 'אוזני המן' הללו!

מעניין מאוד! הנהנה האם בהתפעלות, אמא שלי לא סיפרה לי זאת מעולם!

השטריימל כך על הארץ, משום שנראה כמו זלזול בבגדי השבת קודש, ולמיחש מבעי משום זילותא דשבתא.

לא נכנסתי עמו בוויכוח, קבלתי תיכף את דבריו, ומיד הרמתי את השטריימל והנחתיו על כיסא צדדי.

אחד הנוכחים שראה את כל הנעשה והמדובר, נענה בזלזול ואמר: וכי מה זה שטריימל? כמה זנבות של שועל... איזו קדושה כבר יכולה להיות בזנב של חיה?!

הדיבורים הללו, ובעיקר הנימה והניגון המזלזל שנשזרו בו, צרמו מאוד לאוזני, ועל אתר דחיתי את דברי הלעג של האיש, והעמדתיו על טעותו, שבגדי השבת כולם, ובפרט השטריימל המשמש כעטרה לראש ישראל, יש בהם בוודאי קדושה ויש לכבדם כראוי להם!

[א.] ה. נודע מ"ש בזה הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א: 'שבת' ראשי תיבות: ש'טריימל ב'מקום ת'פילין; ע"כ. - ללמדך שיש בו מעין קדושת התפילין, להזכיר לאיש ישראל שלא יסיה דעת מקדושת השבת, כדוגמת היסח הדעת בתפילין, ששניהם 'אות' בין ישראל לאביהם שבשמים, ולקיים כראוי 'זכור את יום השבת לקדשו' (שמות כ, ח), כדין ה'שומר' שאינו מסיח דעת משמירתו].

והנה מה מאוד נדהמתי לאחר תקופה קצרה כשפגשתי באותו אדם בהתהלכו עם בניו, שלמרות שהוא עצמו חובש שטריימל לראשו בשבת, בניו ירדו ונשרו לגמרי מדת ישראל קודש ל"ע, ואינם שומרים שבת כלל רחמנא ליצלן!

עד מהרה עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, ולאחר כמה שנים טובות של עסק התורה ויגיעתה, זכה להקים את ביתו, בית נאמן בישראל לשם ולתפארת! ולהעמיד דורות ישרים מבורכים, זרע ישראל קודש, תלמידי חכמים מופלגים, לתפארת בית ישראל.

'טיב מעשה' נפלא זה - אשר שמעתי מאחד מנכדי אותה משפחה רוממה - מלמדנו על כוחה של 'אוזן המן' אחת, וכוח מנהגם של ישראל קודש! שמנהג פשוט של מאכל מסוים בימי הפורים החזיר איש ישראל בתשובה שלמה, והעמיד דורות רבים קדושים וטהורים בעדת ישראל!

ועל שכיוצא בזה אמרו חכמינו ז"ל (פסחים סו, א) "הנח להם לישראל, אם אינם נביאים הן, בני נביאים הן". וכל מנהגיהם מקורם ושורשם גבוה ונעלה כידוע, מנהגים מלאים צפונות של תורה ויראת שמים, וחס ושלום לזלזל בשום מנהג שנהגו ישראל קודש!

ומענין לענין באותו ענין, אספרה נא טיב עובדא אחת מעין זה, שגם ממנה נוכל ללמוד שלא לזלזל בשום מנהג טוב שנהגו ישראל קדושים.

בדידי הוה עובדא, באחת השמחות שנערכו במשפחתנו בחסדי השי"ת השתתף ציבור גדול בלעה"ר, ומחמת הצפיפות התיישבתי מן הצד במקום שמצאתי פנוי באותה שעה, והנחתי את השטריימל על הרצפה לצדי.

אחד המחותנים שישב לצדי נענה ואמר, שלדעתו אין זה נאה להניח את

שלמה בדבריה בבירור, לא היו הדברים חודרים כל כך ללב הילדים. - אבל הנער זכר את המנהג שקיבל מאימו בילדותו גם לאחר זמן רב, הדברים חדרו לעומק נפשו, כנראה משום שראה כך בפועל גם אצל אביו ואימו, כיצד הם עצמם קוראים 'קריאת שמע שעל המיטה' בכוונה ויראת שמים, והראו לילדיהם 'דוגמא אישית' שהיא החינוך הטוב ביותר, כיצד יהודי הולך לישון!

חבר ילדות היה לו לבחור דנו, גם הוא היה בתחילה שומר תורה ומצוות, ולדאבון לב 'נשר' אף הוא מדריך השם רחמנא לישזבן, מקלקול הדור במכשירים טמאים ומשוקצים המהרסים כל חלק טוב. - גם הוא כחברו שורשיו היו ממשפחה טובה, אבל לא עמד כנגד פיתויי ניסיונות הייצר, ולא זכה לחוש את טעם מתיקותה של תורה ועבודת השם יתברך.

והנה גם הוא לאחר שנטש את כל מה שקיבל מבית הוריו, נשאר לו 'מנהג' אחד מן הבית בצורת הגישה לשינה, שעליו הקפיד מאוד כל הימים. והוא לצחצח שיניים כל לילה לפני שהולך לישון! - הוא שמר על 'מנהג' זה באדיקות, מחמת שבילדותו היתה אימו השמרנית מקפידה על כך מאוד! ותמיד חינכה את הילדים על החשיבות שבצחצוח השיניים בכל ערב, והדגישה באוזניהם כמה חשוב הדבר עד מאוד, שכן בכך נשמרים השיניים היטב.

והנה לאחר שנים מספר שהתגלגלו אלו השניים בכל מיני מקומות שונים, הבחור הראשון שהקפיד לקרוא 'קריאת שמע שעל המיטה' בכל לילה, זכה לבסוף לשוב בתשובה שלימה,

והזעזעתי ללמוד ולגלות עד היכן מגיע 'זלזול' קטן שאצל ההורים במנהג ישראל קודש, שילדיהם המשיכו באותה דרך 'להרחיב' יותר את הזלזול בכל הקדוש והיקר, ה' ישמרנו.

לעומת זאת ידוע לי על בחור אחד בן למשפחת טובים של יהודים יראים ושלמימים, שלדאבון כל לב ירד מדרך התורה והמצוה, ופנה אל הרבים ושטי כזב לרעות בשדות זרים ומפוקפקים אשר העבירוהו על דתו.

בחור זה על אף שהתנהג כפורק עול גמור וחילל שבת רחמנא ליצלן, ועברו עליו תקופות קשות ביותר, עם כל זאת על 'מנהג' אחד המשיך לשמור בקפידה, בכל לילה לפני שהלך לישון הקפיד לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, ויהי מה!

מנהג זה חודר היה בנפשו מעת היותו ילד קטן, כאשר היתה אימו הצדקנית מקפידה על קיום הלכה זו תמיד, וכך חינכה את ביתה שדבר זה חובה וחייב על איש ישראל בטרם שהולך לישון לקרוא קריאת שמע שעל המיטה!

כילד קטן ותמים חדרו הדברים לעומק לבבו, ונעשה אצלו כמו 'טבע שני' בסדרי הליכתו לישון בקריאת 'שמע ישראל', עד שאף לאחר שפרק מעליו עול תורה ומצוות, עדיין נשאר בו מנהג זה תמיד.

פשיטא לי מילתא, שאם היתה אימו רק 'אומרת' לילדיה לקרוא 'קריאת שמע', ולא היתה חדורת אמונה

ונמצא כוחו הגדול של חג הפורים הדין, להחזיר כל אדם למקורו ולשורשו, ואל אביו שבשמים, אחר שבכח 'מגילת אסתר' נפלו המחיצות והוסרו כל ההסתרים, וכאשר "אין אסתר" אז "מגדת מולדתה ואת עמה", להכיר נאמנה מסורת בית אבות, בדרך אשר סללו לפנינו זקנינו ואבותינו, ויתחבר כל אחד למקומו ולמולדתו ולעמו, בלבב שלם, אמן.

בשורש טיב זה המעשה טמון הרבה מוסר השכל, הרי ההורים של שני הבחורים הם בגדר יראי השם, ואף על פי כן כל אחד מהבחורים הרגיש היטב וברור מה חשוב יותר אצל הוריו בתוככי ליבם, ומה פחות חשוב...

הקים בית כשר בישראל, וכיום הוא בעל משפחה לתפארת כדת משה וישראל. - ואילו החבר השני המקפיד על מנהג צחצוח השיניים שבכל לילה, עדיין נשאר במצבו המקולקל עד היום, רחמנא ליצלן!

עד דלא ידע

ביטול כל הקטרוגים בכח דין השכרות

"חייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז, ב)

להבין טעם מצוה זו שציוונו חכמים להשתכר בפורים עד איבוד הדעת כל כך שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי".

זה למעלה מיובל שנים אך ורק מתרומות שלומי אמוני ישראל, האמונים על החזקת התורה, ובפרט לילדי תשב"ר שעליהם העולם עומד.

היהודי זנן נענה בחפץ לב, והרים תרומה אדיבה גדולה ונכבדה, וקיווה והתפלל שזכות החזקת תינוקות של בית רבן, תעמוד לו לחבוק גם הוא תינוק משלו, ולהיושע מהרה בזרע של קיימא.

בטרם פנה המשולח הנאמן לצאת לדרכו, ביקש ממנו האיש אם יוכל אולי בחזרתו לארץ הקודש, לבצע עבורו טובה קטנה. "בוודאי", נענה המשולח בחפץ לב, אשמח מאוד לגמול עמכם מעט על תרומתכם בסכום נכבד שכזה, ואעשה כל מה שביכולתי לעזרתכם.

"הנה אספר לך, את אשר מעיק על לבי", החל האיש לפתוח סגור ליבו, ואולי תוכל קצת לסייע בידי בה. הנה אתה הרי גר בעיר בני ברק שנים

יא. אולם דעת לנבון נקל לבל יצא שכרו בהפסדו וכמו שנראה מהמעשה דלהלן:

סיפר לי איש נאמן מעשה מופלא, שהוא בעצמו יודע ומכיר את בעלי המעשה מקרוב.

יהודי אחד גביר אמיד, הגר בארצות הברית, היה שנים רבות חשון בנים. הם כמובן ניסו בכל הדרכים, ובכל האפשרויות שבגדר השתדלות האדם להיפקד בפרי בטן, אך לא נראתה שום תקווה באופק.

ערב אחד התדפק בדלתם 'משולח' חשוב ונכבד, שהגיע מארץ ישראל להתרים את אחינו בני ישראל שבגולה עבור החזקת מוסדות התורה. הוא הגיע מהעיר 'בני ברק' יצ"ו, מטעם התלמוד תורה המפורסם לשם ולתהילה 'תשב"ר', שבבית מרן החזון איש זיע"א. ומן היחידים שבבני ברק המתנהל כולו על טהרת הקודש בשפת היידיש, ובלא שום תמיכה מן המדינה הרשעה. ומחזיק

קשר, רק דבר אחד יודע אני שהוא מתגורר בעיר 'בני ברק'. וכאשר אתה הנך תושב העיר, תוכל אולי לבצע עבורי את הטובה הזאת. אנא במטותא, חפש נא אחריו בעיר, ותבקש בשמי את מחילתו, ותעשה כל מה שביכולתך לפייסו ולבקש מחילתו!

הוא רשם לו את שמו של אותו חבר, ואת השנים שבהם למדו יחדיו באותה ישיבה. כמו כן צייד אותו בסכום כסף נכבד, כדי לרצות את חברו, שיסכים לסלוח ולמחול לו בלב שלם.

משחזר המשולח לבני ברק, יצא לחפש אחר האיש המדובר. הוא לא מצא אותו מיד, שכן לא היתה בידו שום כתובת ופרטים, מלבד שם האיש ומשפחתו. אבל לאחר חיפוש מדוקדק נמצא האיש, הוא התקשר אליו טלפנית וביקש לקבוע עימו פגישה.

בשעת ערב מאוחרת הגיע אותו משולח נכבד לבית החבר שבבני ברק, הוא הציע לפניו מעט משקה ומזונות. והאורח החל מספר את סיבת בואו הנה, שהוא שליח של אותו גביר מאמריקה. - משרק שמע האיש את שם חברו נעשה לו רע בלב, והמשולח הסביר שבעצם הוא הגיע כדי לבקש מחילה ופיוס. הוא ניסה להסביר שהיה זה מעשה שמתוך שכרות, ושכך דרכם של 'בחורים' שאינם מספיק אחראים למעשיהם, ומרשים לעצמם בחג הפורים קצת לחרוג מן הרגיל והמקובל. ושהאיש מתחרט מאד על מעשיו, וכבר סבל ייסורים נוראים שנים רבות בעקרותו, ומבקש ומתחנן שיואיל בטובו למחול ולסלוח.

רבות, ובוודאי מכיר אתה היטב את שכונותיה ומבואותיה. - לאחרונה ערכת ביני לבין עצמי חשבון נפש מדוקדק היטב, מה יכולה להיות הסיבה שהתעורר עלי קטרוג קשה איום שכזה, שסותם את כל התפילות וכל ההשתדלויות ממני להיפקד.

והנה נזכרתי ממעשה שקרה עמי לפני שנים רבות, בעודי 'ישיבה-בחור', למדתי באחת הישיבות הגדולות שבארץ ישראל, ובהגיע חג הפורים הקדוש הרביתי בשתיית היין כדת היום, וכדרכם של בחורי ישיבה המרשים לעצמם ביום זה קצת יותר מדי, התחלתי באמצע סעודת הפורים הרוממה שבהיכל הישיבה, להעליב ולבזות בחור אחד שישב בקצה השולחן. ומטבעו של ייצר השכרות שכשמתחיל בדבר הרי הוא מתגדל והולך בו, ואינו עוזב דבר שמתחיל בו כנודע. ובכן ככל שהוספתי לבזותו ולהעליבו עלה לי יותר היין לראש, והכפלתי ושלשתי בחירופים קשים מאוד, ובדברי ביזיונות והעלבות, וירדתי לנבכי נפשו ממש. הבחור נעלב עד עמקי נשמתו, הוא היה המום מעוצמת הפגיעה הקשה בו. וכמה שניסו החברים בישיבה להפסיק אותי מן ההשפלות הללו, לא הועיל מאומה, זה היה ממש 'מפחיד' לראות עד כמה ניתן להשפיל ולבזות בן אדם.

חוששני מאד, סיכם האיש, שחבר זה יש בליבו טינה גדולה וקפידה קשה עלי, ומי יודע מה נגרם לו בתוצאת אותה השפלה, וחפץ אני מאד לפייסו ולבקש מחילתו. והנה מאז לימודינו יחדיו בישיבה אין לי עמו שום

ערלי לב אינן כן, אלא ועברתן שמרה נצח (עמוס א, יא) וכו" עכ"ל.

אולם גם נוכח פסק מפורש זה, לא הועיל כלום. האיש מתעקש בשלו, שאין דברי הרמב"ם אמורים במקרים חריגים שכאלו היוצאים לגמרי מכל גבול, ואין הוא יכול למחול ולהתפייס בשום אופן.

כשראה המשולח גודל התעקשותו, שינה לפתע את טעמו, ופנה אליו בדברים בוטים: דע לך יהודי יקר! הרי בוודאי ידוע לך סופו של כל אדם... והנה כשתגיע אתה לבית דין של מעלה, ייסרוך על כך שאינך מוחל לחברך! ומחמתך נשאר עקר כל ימיו! ועתיד אתה ליתן את הדין על כל אותם דורות שלמים, ודורי דורות, הצריכים לבוא לעולם על ידו. - כל חטא זה יבוא על ראשך! ועתיד אתה ליתן את הדין והעונש הגדול על כך. כמו שפסק שם הרמב"ם (שליה ה"ט): "וזה שלא מחל הוא החוטא" עכ"ל.

משמע האיש והבין עד היכן הדברים מגיעים, נתהפך לבבו ונענה על אתו: אם כך הם פני הדברים, מוחל אני לחברי בלב שלם, והנני מוכן להתפייס בדבר. ואכן נתן מחילתו בלב שלם, לשמחת לב כל הצדדים!

והנה עוד באותה שנה נושע האיש בפרי בטן, ונולד להם בן חכם ומופלג, לאורך ימים ושנים טובות ברוב נחת דקדושה.

ללמדך עומק טיב כח ההקפדה של איש ישראל, ועד כמה צריך זהירות יתרה בענינים שבין אדם לחבירו!!!

אולם החבר לא אבה לשמוע כלל משום פיוס ושום מחילה, "כל דברך בענין שתיית הפורים וחוסר האחריות של בחור ישיבה, הינם נכונים עד גבול מסוים. שכן גם מתוך שכרות ושתיה יש גבולות של קווים אדומים! אותו חבר חצה את כל הגבולות! הוא הגזים בהשפלתו אותי עד מאד, דבריו פגעו בי כמדקרות חרב! ולבי בער בי תקופה ארוכה מאד אחר כך, ועד היום עדיין ה'צלקת' הזו צרובה בנפשי, ואיני מוחל לו על כך בשום אופן שבעולם! אין על כך מחילה, ולא תתכן על כך מחילה!" - סינן האיש ברוב זעם.

גם הסכום האדיר שהציע לו המשולח עבור סליחתו, לא הועיל מאומה. "וכי מה שווה כסף נבזה לעומת חרפה ובזיון שבנפש?" הטיח האיש, וכי בגלל שהוא עשיר גדול ויכול לפזר כספים לרוב, יימחלו לו כל עוונותיו? לא כל הדברים שבחיים תלויים בכסף! וגם אם יציע לי אלף אלפי אלפים וריבי רבבות דינרי זהב, לא יוכל לרפא ולתקן את לבי הפצוע!

המשולח ניסה את כל כוחו בכל מיני שכנועים שבעולם, והסביר לו גודל הזכות של הנעלבים ואינם עולבים, ושכר הפיוס והמחילה. ומאידך אף ציטט בפניו מדברי הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"י) שפסק להדיא: "אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס, אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס. ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול, מוחל בלב שלם ובנפש חפצה. ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה, לא יקום ולא יטור. וזהו דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון, אבל העובדי כוכבים

ואפשר לפי מ"ש רבינו האריז"ל בשער הכוונות (דף קט טור ד): "ולכך צריך לומר בלא כוונה, אחר שהוא שיכור ויצא מדעתו". נמצא נפטר השיכור מטעם שיצא מדעתו.

והנה טענת המן בגזירתו, מחמת "ואת דתי המלך אינם עושים" (אסתר ג, ח), הלא הם דתי המלך ה', כידוע שבכל מקום במגילה שנזכר המלך בסתם הוא מלך מלכי המלכים ב"ה. - ועל כך מתעורר עיקר הקטרוג רח"ל, מחמת שאת דתי המלך בדת תורתו הקדושה אינם עושים.

וזו טענה עצומה ואיתנה, עד ש"למלך אינו שווה להניחם", כי במקום להביא לתיקונו של עולם ותכלית הבריאה לקדש שמו ית' ולגלותו בתחתונים, עוד מוסיפים חורבן ונזק בחילול שם שמים רח"ל, והרי "מלך במשפט יעמיד ארץ" (משלי כט, ד), ובבלתי אפשרי להתעלם מנוראת זה הקטרוג.

ולפיכך ציוו עלינו חכמינו ז"ל ברוח קדשם להשתכר בחג הפורים עד דלא ידע, ואחר שהוא שיכור הרי הוא יוצא מדעתו כנ"ל. ובזה מראים אנו ומגלים שמה שאין עושים את דתי המלך, אין זה מחמת זדון הלב או רשלנות וכיוצא, אלא שאנו כל ימות השנה כשיכורים, ואין אנו בדעתנו כלל, מחמת רב הצרות טרדות ובלבולים, בכבוד טרדת גלות הנפש ועגמת נפש המקיפים אותנו מכל צד.

וכמו שאמר הכתוב להדיא על כך (ישעי' נא, כא): "לכך שמעי נא זאת עניה, ושכרת ולא מיין". הרי שישנה בחינת שיכור ללא שתיית יין. כי ענין השיכור שהיא היציאה מן הדעת, יכולה לבוא גם שלא מיין, רק מרוב צרות ועגמת נפש ולחץ גדול שלוחצים אותנו כוחות הטומאה וסט"א וקושי עול הגלויות^{יב}.

יב. מעשה קטן הכמות ורב האיכות בליל חג הפורים הקדוש בשעה שראיתי בביתו של אחד מגדולי מאוחרת, והנה נכנס הביתה נער צעיר רבני ירושלים שליט"א, בהיותי בביתו עלם חמודות, בנו של אותו גדול, שחזר

ומראים ומגלים ישראל את ליבם במשתה היין בפורים, שבפנימיות צון לבבם "רצוננו לעשות רצונך", והכל חפצים לראה את

והנה שומע הוא את בנו מייסר את עצמו מתוך שכרות: "וואס וועט זיין מיט מיר? וואס וועט זיין ד'תכלית? [מה יהיה עימי, ומה תהיה תכליתי בעולם?], הרי אבי הרב מוסר נפשו כל כך עבורי, הוא עושה ומתאמץ בכל לב ונפש כדי שאגדל בתורה! זו כל חיותו ומבוקשו! יודע אני היטב שזו עיקר משאת נפשם של אבי ואימי לראות אותי עולה ומתעלה במעלות התורה! - מדוע אינני לומד כראוי? מה יהיה כאן? אני מוכרח להרבות יותר שקידה והתמדה, אני מוכרח להשיב טובה להורי היקרים! מה יהיה הסוף עימי?... כך היה מדבר וממלמל אל עצמו, דברי תוכחה ומוסר!

כשמוע אביו דבריו הללו נתמלא תיכף שמחה גדולה, ואמר לאשתו הרבנית: הנה תראי שדוקא מתוך מצב שכרותו, רואים אנו פירות החינוך שהושקע בו כל השנים, ויש לנו לשמוח ולהודות לה', שעבודתנו לא היתה לריק חלילה, ונכנסה עמוק אל ליבו של בננו היקר... עד שאף בעת שכרותו הגמורה אינו חפץ רק לגדול בתורה ולשקוד על תלמודו!

ולמדתי מטיב זה המעשה, עד כמה חשוב החינוך שההורים מדברים אל הילדים בנחת ובנעימה, ואי אפשר לדעת כמה חודרים הדברים

זה עתה ממסיבת פורים גדולה שהתקיימה בבית רבו הראש ישיבה, כנהוג בהרבה ישיבות לעלות בליל הפורים לבית המגיד שיעור או הראש ישיבה, לכבוד שמחת החג.

והנה רואה אני את הנער מתנווד מצד לצד, וראשו נופל מימינו לשמאלו... הוא כנראה התבשם כהוגן בשמחת החג בצל רבו, ושתה קצת יותר ממעט יותר מהרגלו... חבריו לשיעור כמה בחורים בריאים וחסונים ליווהו במסירות בדרכו עד הבית פנימה... והוא בקושי שרך את רגליו, בלא שיידע ויבין מה קורה עימו והיכן הוא נמצא... הם פשוט הרימו אותו ומשכוהו, והביאוהו עד הבית כשהוא כך בגילופין... כדי שייכנס מיד למיטתו...

משראתה אימו הצדקנית את מראה בנה השיכור, נתמלאה צער וכאב לב, הוא לא היה נראה טוב, בלשון המעטה... שום אמא אינה רוצה לראות כך את בנה מתמוגג ביינו ובשכרותו!

והנה פתאום הבחין אביו הרב הגדול, שבנו מדבר משהו וממלמל בפיו מתוך שכרותו, הוא כופף עצמו ושם אוזנו כאפרכסת לשמוע מה דובר הוא כעת, כאשר ידוע "נכנס יין יצא סוד" (עירובין סה, א) וניתן אז לגלות סודות מצפוני לב, שהאדם מסתיר בכל ימות השנה...

שמך. כי כאשר מתגלה הנקודה הפנימית של איש ישראל ביום הקדוש הלזה ובעיקר בעת משתה הייך^א, נודע ונתברר עומק אהבתו

ספרים שונים. כך נמשך הדבר שעה ארוכה, כשהכל שמחים ומתענגים עמו בדובשנה של תורה.

לאחר מכן, כטוב לבו בין, נסבו דברי קדשו אודות איסור שכחת התורה, שהחייב מוטל על איש ישראל לזכור את כל מה שלומד! כדי שבעת הצורך יוכל להשתמש בכל ידיעה חדשה הנצרכת בתורה.

אחד מן המסובים ניצל את שעת הכושר, וכראותו בפתיחות הרב, שהיתה בדיחא דעתיה בשמחת היום, שאל מלפניו: ווי אזוי מאכטמען דאס? אלעס צו געדענקען? [כיצד עושים זאת, לזכור הכל?], והרי כח השכחה מעצמו פועל, וכיצד ניתן לזכור הכל?

כשמוע הרב את שאלתו, אדמו פניו, לרגע קט הוא שקע בשרעפי מחשבות קדשו. ולפתע נעמד ממקומו בסערת רוח ובהתלהבות אש קודש, ניכר בו שקשה עליו לפצוח ולגלות את סודו, אבל כבר העידו חכמינו ז"ל (עירובין סה, א) "נכנס יין יצא סוד!" וכה אמר:

"דאס איז דאך א'בפירושע פסיקין" [הלא פסוק מפורש הוא!] בשלהי פרשת שלח! "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם - למען תזכרו וגו'", מפרש כאן הכתוב להדיא, דהא בהא תליא, כאשר שומרים על העיניים

עמוק עמוק בליבם ובנפשם! - כאשר אף במצב של שכרות גמורה הדברים מפעפעים בליבם, ומאירים את עיניהם ללכת בדרכי ישרים תמיד.

יג. הגאון הצדיק מרן הראב"ד רבי דוד יונגרייז זיע"א היה מפורסם בגאונותו העצומה, שהיו עיניו כיונים בכל אפיקי התורה, ושולט בעוז בבקיאות מופלאה בכל חדרי מקצועות תורתנו הקדושה. עד כדי כך שהרה"ק מסאטמאר זיע"א התבטא עליו פעם, שבמקום שרבי דוד שוכן בו, אין שום צורך בארון ספרים... משום שהכל ידוע לפניו בעל פה!

פעמים רבות נשאל כיצד זוכר הוא כל זאת, וכיצד זכה שתהא סדורה משנתו לפניו בכל מקום כמי שזה עתה שנאה?! - אך הוא התחמק מתשובה הוגנת, ובכל פעם המציא בענוותנותו תואנה אחרת, לבטל את גאונותו...

פעם אחת ביום חג הפורים הקדוש בעת משתה היין, היה שרוי בשמחה עילאה, ובמוחין דגדלות של שמחת היום. לפני שולחנו הסבו כנהוג גדולי ירושלים של מעלה, שהיו גאונים מופלגים ותלמידי חכמים עצומים כנודע. פיו הקדוש לא פסק מלגלות חידושים מופלאים, כשהוא מטייל באש שמחתו בכל התורה כולה, וכמעין הנובע שוזר ידיעות עצומות מהכא ומהתם ומכל מיני

להשיי"ת, ושאינ רצונו כלל באותם עבירות ומרדים של כל ימות השנה, אלא שאנו כמעט כמוכרחים וכפויים בדבר, שמרוב הצרות והתלאות אין בנו הכח והדעת הנכון, להלחם ביצה"ר כראוי.

ונהפוך הוא

וכל עניינו של חג הפורים הוא קירוב הלבבות, משתה ושמחה, מתנות לאביונים, ומשלוח מנות, שלשתם מצוות שנעשות ומתקיימות בין איש לרעהו, שכן לא יוכל האדם לקיים מצוות אלו כשהוא לבדו, ולא זו בלבד שצריך האדם לחבריו, אלא שנצרך האדם

ובאותו ענין מסופר כי פעם כשהיה רבי דוד עדיין בילדותו, מצאווהו יושב ובוכה, כששאלוהו לבכייה מה זו עושה? הצביע על הגמרא הפתוחה לפניו, במסכת הוריות (יג, ב) שלמד זה עתה, דגרסינן התם:

"עשרה דברים קשים ללימוד כו', והעובר בין שני גמלים, והעובר בין שתי נשים, והאשה העוברת בין שני אנשים וכו'". ובמהרש"א חידושי אגדות על אתר מבואר, שבסוגיא זו דהוריות קא חשיב הש"ס דברים הקשים לשכחת התלמוד, שלא אשכח בם שום תקנתא בדבר רח"ל עי"ש.

ועל כך היה הנער בוכה, בהטעימו שאינו מוצא עצה בדבר, בהיות מבואות העיר העתיקה שגרו בה, צרים מאוד, וקשה להיזהר באזהרת חכמים זו, שלא לעבור בין שתי נשים, ושלא תעבור האשה בין שני אנשים! ועל כך היה בוכה מרוב צער ודאגה, שמא חלילה ייכשל בזה, וישכח את תלמודו!...

ועל מחשבת הלב בקדושה, אז ממילא זוכרים היטב את כל מה שלומדים!

ומכלל הן אתה שומע לאו, באם אין נשמרים כראוי, ומכניסים בלב ובמוח הרבה שטותים והבלים מכל המינים רח"ל, הרי ממילא אין התורה יכולה להתיישב מושב טוב והגון בלב מלא שחץ... וכל קמא קמא דמטי ללביה, שלומד בתורה ומכניס אל תוכו, אינו מחזיק שם... ופורח ונשכח ממנו! שכן אין הוא עצמו מחובר באהבה עם תורתו, רק לבו נתון אל דברים אחרים... וממילא נעשה כבולעו כך פולטו... - לפיכך יש לשנן היטב פסוק זה הנזכר: "ולא תתורו - למען תזכרו ועשיתם!!!".

את הדברים האלה אמר בלהב אש קודש, ופחד גדול נפל על כל השומעים, לנוכח הגילוי שגילה מעט מעוצם קדושתו הנוראה! ויהי המקום לחרדת אלקים!

גם לפשוטים שבועם, גם אם בשאר ימות השנה אינו קשור עמם אבל ביום זה חג הפורים הוא צריך לחלק ממזונו דווקא לעניים. ולעומתו העני גם הוא צריך להציע את עצמו לפני העשיר כדי שיקיים בו את מצוות היום, וכן במצוות האחרות, משתה ושמחה ומשלוח מנות, צריך האדם לשתף בהם את כל חבריו ולא דווקא אלה העומדים באותו מעמד אתו^י.

מבלבל מאוד את מחשבות האדם בתפילתו. - לפיכך התחכמו החסידים להתיישב יחדיו אחר התפילה ומאחלים 'לחיים' זה לזה, וברגע של התקרבות פותח איש ישראל את ליבו בפני חברו, ומשיח את אשר עם לבבו, ומגלה צורכו, וחבירו מאחל לו מכל לב שתתמלא בקשתו. - והנה זו הברכה אף היא נחשבת כתפילה, שהרי תפילה נאמרת בכל לשון (סוטה לב, א). וכשמברכים ישראל קדושים זה לזה אף היא תפילה תחשב! ובתפילה שכזו אין היצר הרע שם אל ליבו, שהרי משוחחים החברים ושותים ואוכלים... וברגעים אלו יכולים להעלות את כל התפילה כולה, עכד"ק ושפח"ח.

ואמרת כמו כן בחג הפורים, אף אם אולי אין אנו מנצלים כראוי את כוחה העצום של תפילה בזה היום, מכל מקום על ידי שמברכים זה לזה באהבת רעים ובגילוי לב אל לב, מתקבלים ונשמעים כל אלו הברכות שמברך איש ישראל לחבירו מתוך המשקה והשתיה כדת, ופועלים ומושכים הרבה ישועות גדולות ונשגבות לישראל.

יד. אל היכלו של הרה"ק הררף מרוז'ין זיע"א נכנסה פעם קבוצה גדולה של מתנגדים לדון בכמה עניינים שעל הפרק.

בין הדברים קנטרו לפניו: הנה אנו נוהגים לקום עם עלות השחר, מתפללים 'ותיקין', ואחר כך עוד יושבים ללמוד משניות וכו', ואתם קוראים לנו "מתנגדים". - ואילו אתם מתפללים שחרית בשעה מאוחרת, ואחר התפילה יושבים עוד לשתות משקה 'לחיים' וכו', ועל כך אתם קוראים לעצמכם "חסידים"!!...

הגבאי הנאמן שעמד ליד הרבי לא היה יכול להתאפק לעברם, ואמר בבת שחוק: הרי זה פשוט ביותר, אתם בתפילתכם קרים וצוננים כמו מת, ואחר תפילת-מת שכזו צריכים לימוד משניות כמו שלומדים אחר המת... אבל אנו שתפילתנו מלאה חיות ושמחה, צריכים כוס משקה אחר התפילה...

אבל הרוז'ינער נענה ואמר, שבהיות שידוע השטן היטב גודל כוח התפילה, שיכולים להתפלל על כל דבר שירצו, ויפריעו בזה כל עבודתו... לכן

זהו סודו של יום זה, 'ונהפוך הוא', המן הרשע שהיה בשיא גדולתו ועשרו, ירד בבת אחת מגדולתו ונתלה על העץ כאחד הפושעים הריקים, ולעומתו מרדכי הצדיק שהיה יושב ברחוב 'לפני שער המלך' בלבוש שק ואפר נהיה משנה למלך והולבש בגדי מלכות, והגזירה הנוראה נהפכה על פיה.

אכן מכאן יש לנו ללמוד כי אל לו לאדם להתגאות על מעמדו או על רוב עשרו, כי הקב"ה משפיל גאים, ולעומתו העני לא יתעצב אל לבו על מצבו העגום ועל עניותו, כי הקב"ה מגביה שפלים, ונגלגל החוזר הוא בעולם וביום אחד יכול העני להעשיר והעשיר יעני.

ובדרך צחות ניתן לומר גם כי ביום הפורים כאשר זוכים ומגיעים לגילופין 'עד דלא ידע', אין שום הבדל בין עשיר לעני ובין החכם לטיפש, אלא כולם שווים^{טו}.

ה'וואסער טרייגער' דנן הסתובב לו תדיר בעליצות ובשמחה בין מבואותיה הטהורים של העיר העתיקה, ולכל מקום שהגיע 'שמחה וששון' ליהודים, פיהו מלא שירות ותשבחות, בניגון מיוחד היה מכריז על הגעתו וכל הרוצה מים לשתות יבוא וישתה!

הירושלמים שמחו תדיר לקראתו, והכל קונים ממנו את מימיהם.

והנה בהגיע הרב החדש מבריסק שבליטא לכהן פאר בעיר הקודש והמקדש, שמח מאוד היהודי לקראת בואו, ותיכף למחרת הגעתו לארץ הקודש עלה למעון קדשו, ברכו בברכת 'שלום עליכם' וברוכים הבאים. והודיע בשמחה לרב ולרבנית שמעתה כל צרכי המים שלהם מוטלים עליו ועל צווארו... ובתור 'שואב המים' של

טו. אנשי ירושלים של מעלה נודעו בצניעותם ופשטותם, רבים מהם נראו מבחוץ כאנשים פשוטים ואף תפסו אומנות בזויה, כדי להסתיר בכך את אגונותם וגדולתם, כידוע.

לאחר שעלה ארי מבבל, ה"ה מרן הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א היה מכיר ברוח קדשו בטיבו של כל איש ישראל, ומפניו לא יכלו להסתיר אף הצנועים והנחבאים ביותר.

באותם שנים היה שואב המים של ירושלים יהודי פשוט ביותר, שהכל כינוהו 'דער וואסער טרעגער'... לראשו חבש 'קסקט' ישן ומרופט, בגדיו היו מרושלים ישנים ודהויים, ולרגליו מגפיים גסות וגבוהות.

הדבר היה לפלא גדול בין אנשי ירושלים, מדוע מדיר הרב את שואב המים הוותיק, ומה עוול מצא בו?

שנה אחת בפרוס חג הפורים הקדוש ברובע היהודי שבעיר העתיקה, הגיע לירושלים אחד מגדולי האדמורי"ם שבפולין של מעלה. לקראת הגיעו לארץ הקודש שמחה ירושלים וצהלה, וביום הפורים ערך הרבי האורח 'טיש' ענק לכבודו של האי יומא עילאה, בהשתתפות רבים וטובים מבני העיר שעלו לשמוח יחדיו בשמחת היום.

ובירושלים, כמו בירושלים, פורים זה פורים! והשמחה הרקיעה שחקים!

גם מקומו של 'שואב המים' השמח והעליז לא נפקד כמובן מן הטיש המיוחד, וכאשר עבר בין שאר המשתתפים לפני הצדיק וקיבל ממנו צלוחית עם 'רוטל יין' למשתה היום, נענה בשמחה ואמר לפני הרבי, הנה יום שמחה גדולה הוא אצלי, כי היום מלאו לי שבעים שנה מיום הברית מילה שלי!

כששמע הצדיק את דבריו, וראה את שמחתו וצהלתו הגדולה של היהודי, עצר את כל האנשים הממתינים בתור אל היין, קם ממקומו והכריז: רבותי, הנה לפנינו שמחה רבה וטובה, יש כאן יהודי שזוכה בעיצומו של יום הפורים לחגוג שבעים שנה ליום ברית המילה שלו!

והרי בדיוק על כך דרשו רבותינו ז"ל ביום הפורים דנן (מכילתין פ"ק טז, ב): "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, 'ששון' זו מילה, וכן הוא אומר (תהלים קיט, קסב) שש אנכי על אמרתך".

ירושלים ישמח מאוד לשרת את הרב המרא דאתרא ואת הרבנית.

אך להפתעתו הרב הצדיק סירב לקחת ממנו מים, הוא פטרו לשלום באומרו שאיננו יכול להשתמש בשירותיו.

האיש נעלב עד עמקי נשמתו, מדוע מסרב הרב לקנות ממנו את המים?

האם חושש הרב לדבר שאינו כהלכה במלאכתו? - תהה האיש.

חס ושלום! ענה הרב בנחרצות, ובוודאי כל בני ירושלים יכולים בשופי להמשיך ליהנות משירותך, אבל אנכי לצערי לא יכול להשתמש בשירותך!

לא הבין האיש, מה עוול מצא בו הרב, ומדוע דוחה אותו ואינו יכול לקבל את שירותו כשאר יהודי ירושלים.

בצר לו פנה אל הרבנית הצדקנית, וביקש ממנה לשאול את הרב אודותיו. אך הרב הסתיר את טעמו, ולא גילה לאיש טעמו ונימוקו מדוע מסרב בעוז מלקנות מים אצל שואב המים המקומי.

צערו של האיש היה גדול, הוא סיפר לכל לקוחותיו הירושלמיים על צערו, והיה בוכה בפניהם שאינו יודע מדוע דוחה אותו הרב. אף כשניסתה אשתו של שואב המים לדבר על כך עם הרבנית, ושחה בפניה שבעלה כאוב מאוד מכך שאיננו זוכה לשמש את הרב הצדיק לא הועיל הדבר, הרב נשאר בסירובו העלום ולא פירש את טעמו לאיש.

ותלמיד חכם עצום! בקי מופלא בכל חדרי תורה, כאשר שעה ארוכה היה מקשר בין 'ברית מילה' לחג הפורים, בפשט רמז דרוש סוד, ומביא סמוכין לדבריו מכל מקצועות התורה נגלה ונסתר כאחד!

באותו חג הפורים נענו אנשי ירושלים ואמרו, הנה עתה נודע הסוד מדוע לא חפץ רבינו המהרי"ל דיסקין ליהנות משירותיו של 'שואב המים', שכן עתה נתגלה שהוא תלמיד חכם עצום, ולא חפץ הצדיק להשתמש בתלמיד חכם!

ומאותו חג הפורים, היו אנשי ירושלים נזהרים מאוד בכבודו של ה'וואסער טרייגער' ובכבוד תורתו...

בדרך צחות היו אומרים, על פי מ"ש רז"ל בריש מסכת תענית (ז, א): "הוי כל צמא לכו למים (ישעיה נה, א). למה נמשלו דברי תורה למים, לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה!"

לא בכדי, הסבירו חכמי ירושלים, בחר לו אותו תלמיד חכם וצדיק את מקצוע 'שאיבת המים', שכן בכך רוצה לקיים את תורתו בהילוכו ממקום גבוה למקום נמוך להשפיל את עצמו בענוותנותו, ובכך זכה לצקת מים רבים, אין מים אלא תורה בשפע רב.

כאלה ושכיוצא בהם היו שואבי המים ה'פשוטים' של ירושלים... ומה נאמר ומה נדבר על הרבנים והגאונים והצדיקים ששכנו בקרבה!

- ואם כן הרי לפנינו יהודי של 'אורה' ושמחה וששון ויקר', כנגד גזירתו של המן הרשע! [עיין רש"י שם על אתר]. - מן הראוי אפוא לשמח ולשמוח עם היהודי היקר דנן שזוכה לחגוג שבעים שנה לברית המילה!

תיכף לתלמידי חכמים ברכה, הצדיק קיים את דברו הלכה למעשה, ומזג אל תוך כוסו של האיש יין טוב במידה גדושה... וכמובן החלה שם שמחה גדולה ויתרה עם 'שואב המים' העלז, כולם ניגשו אל היהודי לאחל לו ברכת 'מזל טוב' נאמנה, וביחד עם הברכה שתו גם 'לחיים' לשמחת היום!

השמחה גאתה ונתרבתה, וכדרכם של יהודים בשמחת פורים הבערה ללהב יצאה, ועד מהרה יצאו כולם יחדיו בריקודים סוחפים, ו'שואב המים' דנן שהפך לכבודו של יום ל'שואב היין'... נעשה שיכור גמור בשמחתו הגדולה, והיה שרוי ב'גילופין' כשאינו פוסק מלשמוח ולשמח את עם בני ישראל.

לפתע עצר הרבי את הריקודים, ביקש מן הכליזמרים לעצור את התזמורת, ופנה אל 'בעל השמחה' דנן בבקשה, אולי יאמר נא כבודו כמה מילים לכבוד שמחת פורים!

האיש נענה בשמחה, הוא פתח את פיו בחכמה והחל לשזור דברי תורה מופלאים, מתוקים מדבש ונופת צופים, בגאונות עצומה! - כנראה מחמת שכרותו 'שכח' להסתיר את עצמו... ומשנכנס 'יין' [גימטריא שבעים] יצא 'סוד' [גימטריא שבעים]... פתאום נודע ונתוודע לאנשי ירושלים שלפניהם גאון

וזזהו תכליתם של ימי הפורים הקדושים הבעל"ט לקרב הלבבות, וידע כל בר דעת לנצל כראוי זמנים אלה בתפילה ובלימוד ובעיקר כמובן בשמחה, וגדולה שמחה שמקרבת את הלבבות.

הטעם שמתחפשים בפורים

ואביא מילתא דבדיחותא לכבוד פורים, טעם שמתחפשים בפורים, דביום הכיפורים מתפללים עם העבריינים, ואז העבריינים מתחפשים לכשרים, משא"כ בפורים יש בחינה 'זבכך אבוא אל המלך אשר לא כדת', פי' אפילו אינו ראוי כ"כ, ובבחינת כל הפושט יד נותנים לו, א"כ כל אחד, אפילו במצב שאינו ראוי, יכול לבקש ממלכו של עולם כל הישועות, א"כ הכשרים מתחפשים, לרמז שאפילו אינו ראוי כל כך, יכול לבוא אל המלך ולהתחנן לו ולהושע בכל הישועות, רק צריך לפשוט היד, לעשות כלי להשפעה דקדושה, דהיינו לפשוט ידו להקב"ה, ואז יזכה להושע לכל הישועות אמך"י.

הפורים, יום שמחתם של ילדי ישראל. כשעמד עם אשתו בחלון והביטו בהשתאות בילדים הרבים המפזזים ומתרוצצים בתחפושות הנהדרות, ומכרכרים ברחוב בשמחת הפורים, יצא ליבם ברוב צער, ועיניהם זלגו דמעות רבות בתפילות נוראות לקל חי.

באחד השנים לקראת חג הפורים הציע החבר הקרוב לחברו הכאוב, שאולי כדאי להם לטוס לחוץ לארץ לימי הפורים ולנפוש עם זוגתו במלון נעים, וכך יימנע מהם הכאב הגדול שבהמולת חג הפורים הרועש כאן עם כל הילדים.

טז. באחד מהיכלי הכוללים שבארץ הקודש, למדו שני אברכים תלמידי חכמים מופלגים בחברותא בהתמדה גדולה רבות בשנים, הם התקשרו מאוד במשך השנים ונעשו חברים קרובים וידידם נאמנים.

האחד מן השניים היה חשוך בנים ל"ע מזה שנים רבות, והיה משתדל להשלים זאת באופנים אחרים המוזכרים בספרי הקודש, אם בכתיבת והדפסת ספרים רבים של חידושי תורה, וכן בעריכת 'סיום מסכתא' כפעם בפעם, וכיוצא בזה.

היום הקשה והכואב ביותר של החברותא העקר היה חג

וכסף מנלן? - שאל האברך.

לאחר תפילת שחרית כאשר התיישבו ל'טעימה' של בוקר חג הפורים,

בכוס משקה קטנה עם מיני תרגימא משובחים, פתח בעל המלון בשיחה נעימה ולבבית, כראוי לשני יהודים טובים בחג הפורים. במהלך השיחה כאשר נפתח ליבם זה לזה, שח האברך לרעהו בעל המלון אודות צערם הגדול שמזה שלושים שנה [!] לנישואיהם, שעדיין לא זכו לפרי בטן! הוא סיפר לו מעט אודות ההשתדלויות הרבות שניסו בכל דרך אפשרית להיפקד בבנים, ושזו הסיבה שהגיעו הנה לחג הפורים לפי שקשה להם לראות בשמחתם הגדולה של כל המשפחות ברוכות הילדים שבעירם.

כששמע בעל המלון את דבריו, התפלא מאוד על שמרבים כל כך להצטער על כך. ואמר לאברך: למה לכם כל כך להצטער על כך? אם שלושים שנה לא נולדו לכם ילדים, הרי בין כך אין עוד שום סיכוי שיהיו לכם בנים משלכם! תפסיקו כבר לחשוב בענין זה, וכי חסרים דברים אחרים בחיים שניתן לעסוק בהם וליהנות מהם?

אך האברך החכם הפטיר באומרו, שמי שלא עבר זאת בעצמו, לא יוכל להבין זאת לעולם!

בהגיע בעל המלון לביתו, בעת ארוחת הבוקר שח לזוגתו בעלת המלון אודות זוג האורחים חשוכי הבנים שהגיעו למלון רק כדי לברוח מן השמחה הגדולה שבהמולת הפורים שבארץ הקודש...

הוא הוסיף וסיפר גם על תוכן שיחתו עם האברך, ועל מה שנזף בו על

את זאת תשאיר עבורי! - ענה החבר המסור בנחרצות.

ההצעה הנדיבה מצאה חן בעיני בני הזוג העקרים, והוחל בבירורים ובדיקות מקיפות אחר בית מלון כשר ומהודר בחוף לארץ. ואכן נמצא בעיר לונדון הבירה בית הארחה מפואר, השייך למשפחה חרדית מקומית, בני תורה יראים ושלמים המקפידים על קלה כבחמורה.

החבר קיים את הבטחתו והצליח לגייס את הסכום הגבוה הדרוש לכיסוי כל ההוצאות, הן של כרטיסי הטיסה, והן של השהייה בבית המלון. התוכנית יצאה אל הפועל, וימים מספר לפני פורים טסו בני הזוג לאנגליה, והגיעו בשלום אל אותו בית הארחה שקט ונעים, שבפאתי העיר לונדון על שפת הים.

בהגיע חג הפורים לא ניכרה שום התרגשות ושום המולה באותו בית הארחה נידח, ילדים לא התרוצצו במדרגות בתחפושותיהם... ובבית הכנסת הקטן שבקומה הראשונה של בית המלון התקיים מנין מצומצם לתפילות היום וקריאת המגילה, אורחים מעטים מאוד שהו באותה עת של החג הגדול במלון, והכל התנהל בהשקט בנעימות בלא רעש ובלגן הרגיל בארץ הקודש...

אף על פי כן כשהביט בעל המלון בזווית עינו במשך התפילה אל האברך החשוב האורח שהגיע מארץ ישראל, ראה שהוא בוכה בתפילתו בדמעות שלישי. המחזה המרגש חזר על עצמו הן בתפילת ערבית שבלייל חג הפורים, והן למחרת בתפילת שחרית.

ויהי לתקופת הימים, לקראת הפורים של השנה הבאה מקבל בעל המלון טלפון מאותו אברך שבארץ ישראל, הפעם הוא נשמע בשמחה גדולה ובפיו בשורה טובה ומשמחת, השנה, אמר, אין אנו באים אל המלון! ברוך ה' זכינו לנס גדול מן השמים, וכנגד כל התחזיות של הפרופסורים הגדולים זכינו שנולד לנו בן זכר בסייעתא דשמיא, והברית מילה תתקיים בעזרת ה' בחג הפורים הבעל"ט, לא יאומן כי יסופר!

השמחה היתה עצומה, סעודת המילה נערכה עבור כל חברי הכולל ביחד עם בני המשפחה באולם גדול, בשילוב סעודת משתה חג הפורים, היין נשפך שם לרוב והשמחה הרקיעה עד לב השמים!

לאחר החג, דרשה בעלת המלון בלונדון מבעלה לקיים את הבטחתו מאשתקד, ולעלות לארץ הקודש. האיש לא היה מוכן לכך כלל וכלל, והוא שלח את שאלתו בפני מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל (שאגב, יום היא"צ שלו ביום שושן פורים), והציע בתמורה להחזיק כולל אברכים שלם בארץ הקודש, שם ילמדו כל היום כולו אברכים חשובים בני תורה.

אך תשובתו של רבי חיים הדהימה אותו ואת משפחתו, הלא תראה, ענה ר' חיים, שהקב"ה הפך כל סדרי בראשית, ואפילו העניק בן זכר לזוג שהיו עקרים בטבע, בתפילותיה הזכות של זוגתך, והכל כדי שאתה תזכה לישב במנוחה באוהלה של תורה ולעסוק בחזוונת דאורייתא, ואתה מנסה כאן

כך שמרבים להצטער בדבר שבין כך אין בו עוד שום תקווה...

אך האשה הצדקנית לא הסכימה עם דבריו, היא נדרכה ושאלה את בעלה בכאב, מדוע ככה ייאת אותך? והרי אין ייאוש אצל יהודים! בפרט לא ביום הפורים הקדוש, עליך היה לחזק ולעודד אותך, ולא להכניס בו אכזבה וייאוש, במילים כואבות כאלו שלעולם לא יהיו להם ילדים ח"ו.

אבל האיש התעקש, הרי זהו המצב לאשורו! יותר טוב להם להשלים אם המצב, ולצאת כבר מן התקווה האין סופית הזו. הוא הוסיף ואמר לאשתו בביטחון מלא: באם לזוג הזה יהיו ילדים, הרי אני מבטיח לתת לך את כל אשר תבקשי!

לשמע דברי בעלה, נענתה האשה ואמרה: אם כן מבקשת אני שכאשר יולד לזוג בן זכר בעז"ה, נסגור כאן את כל הביזנעס שלנו באנגליה, ונעלה ברננה לארץ ישראל, שם תשב ותעסוק בתורה בשמחה תמיד, הלא כבר צברנו די והותר גם לפרנסתם של חמש ועשר דורות!!!

האיש הסכים עם דברי אשתו, ותיכף נשכח הדבר מלבבו.

אולם, אם שכח הבעל מן הענין, הרי שהאשה לא נתנה מנוח לנפשה, צערם של אותם בני זוג נגע לליבה מאוד. ולפיכך במשך כל חג הפורים של אותה שנה ישבה רכונה על ספר התהלים הקדוש, והרביתה בתפילה בדמעות והפצירה עבור אותם בני זוג חשוכי מרפא, שיזכו לפקוד בן זכר משלהם.

בחג הפורים מתהפך איש ישראל ממקבל לנותן

בימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים: (ט, כ"ב)

ימי הפורים פורשים את כנפיהם העליזים, כולם שמחים ומאושרים בשמחת הניסים שעשה איתנו הבורא בימים ההם בזמן הזה. הזמן קצר וידי הכל עסקניות במצוות היום הרבות והחביבות המרומזות באות מ' של מצוות היום: מקרא מגילה, מתנות לאביונים, משלוח מנות ומשתה ושמחה. מכל המצוות - המצוות הנדירות שבין אדם לחברו, משלוח מנות ומתנות לאביונים, נעלות ומשובחות ביותר, וחביבות ביותר על הבורא כדברי הרמב"ם בהלכות מגילה "מוטב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים אלמנות וזרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה...". וזה שנועל דלתי ביתו לשמוח לבדו בלי לחשוב על הזולת דומה למשה שדאג רק להוצאות שלו בלבד ורצה לקבל מאביו החזר הוצאותיו".

להפוך את הקערה על פיה, ולהתחמק מן הכל בהחזקת תורה בלבד?...

שני בנים נשואים לחיים העשיר, משה הוא הגדול, איש עסקים ובעל נכסים, ואחיו הצעיר - יענק'ל, עני ואביון ומטופל במשפחה מבורכת, כמרחק ממצבם הכספי כך מרחק מגוריהם וכמעט לא ראה איש את אחיו זמן רב.

האיש נענה אכן, הוא סגר את כל עסקיו שבמדינת הים, עלה לארץ הקודש ופתח כולל אברכים חשובים בראשותו, והחל למסור בו שיעורים כסדרן, וישב בשבת תחכמוני בעסק דת תורתנו הקדושה, לאורך ימים ושנים טובות.

עתה, בהתקרב מועד החתונה לאחותם שלח האבא המחונן שליח מיוחד

י' תכונה והמולה בבית חיים העשיר, כולם מתכוננים לחתונה הגדולה

ואכן, לא מצינו בשאר ימים טובים שיהיו חובות מצוות היום במשלוח מנות ומתנות לאביונים. שמצות שמחת כל יום טוב נוהגת בבשר ויין ומגדנות, ובכאן באה מצוותו וחובתו של יום בסדר משלוח מנות ומתנות לאביונים דייקא. והדבר צריך תלמוד.

והנה בהתבוננות מעמיקה בלשונות הכתובים, נראה שאלו המצוות קבלו עליהם ישראל ונתקנו מתוך מה שניצלו מאויביהם. והכתוב רומז שבכך זכו להינצל מן הגזירה ולנצח במלחמה, בכח מצוות הללו של שמחה ומשלוח מנות וכו'. שהרי הכתוב מציג מצוה

ליל השמחה חלף עבר ברגשי גיל ושמחה, כך גם שבעת ימי השמחה והגיע הזמן לשוב הביתה.

ניגש משה הגדול אל אביו ובידו פירוט כל הוצאות הרכישה של הבגדים והנעליים ושאר צרכי הנישואין שרכש בעין יפה ונדיבה כהבטחת אביו שישלם לו את כל הוצאותיו.

להפתעתו סירב האב לשלם לו מאומה וכך טען: "הסיבה שהסכמתי לשלם מכיסי את כל ההוצאות, משום שרציתי שהשמחה שלי תהיה בשלמות, וחשבתי שתכבד אותי בהופעה ראויה ומכובדת וכך גם אחיך יופיע בהדר כבוד כיאות לשמחתי הגדולה, אך כאשר נוכחתי לראות שדאגת רק לעצמך, לך ולבני ביתך קנית בעושר וברחבות את כל צרכי הנישואין, ואילו את אחיך האביון עזבת והזנחת, גילית שאתה מכבד את עצמך בלבד ולא אותי, לכן אין ברצוני להשתתף בהוצאות כבוד ביתך בלבד!"

לבן הגדול להזמינו לסעודת הנישואין ולבקש ממנו להזמין גם את האח הצעיר, בהוסיפו כי ידאג לביגוד מכובד כראוי לשמחתם הגדולה, וכאשר ייפגשו - ישלם האבא מכיסו את כל ההוצאות.

משה שמח מאד לקבל את ההזמנה והתחיל לרכוש בסכומי כסף גדולים בגדים ומנעלים לו ולכל משפחתו בידעו כי אביו העשיר ישלם לו את כל הוצאותיו. כאשר היו כולם לבושים כמו נסיכים, שחר סוס ועגלה מפוארת ויצאו לדרך לקראת מקום הנישואין, לעגלון הורה להטות את הדרך לכיוון אחיו האביון כדי לאספו אתו בעגלתו לחתונה.

וכך באו שני האחים - האחד לבוש פאר והדר והשני לבוש בגדים קרעים וטלאים לשמוח בשמחת אחותם.

המחותן נדהם לראות כך את בנו הצעיר אך החריש לנוכח הזמן הקצר שנותר עד החתונה ולא דיבר מאומה.

זו כנתינת טעם: "על כן היהודים כו' עושים שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות", היינו לפיכך בגלל שניצחו במלחמתם עושים היהודים המצוות הללו שמכוחם ניצחו.

וביאור טעמא דמילתא, שהרי יסודה של הגזירה והקטרוג הנורא, הי' במה שעשה המן את העם "מפוזר ומפורד" (ג. ה) כידוע. ומנגד באה תקנתה של אסתר בכוח "לך כנוס את כל היהודים וגו'" (ד, טז).

והנה החוש מעיד שבהיות האדם נפרד ומפורד לעצמו, נעשה בזה בטבעו 'נוטל' בלבד. שהוא מוכן רק לקבל ולקחת הכל בשביל עצמו, ואינו 'נותן' לאחרים ולא כלום. - אבל בכח האחדות עם ישראל, נעשה האדם 'נותן', שהוא מוכן תמיד לתת ולתת יותר ויותר, לעזור ולעודד ולחזק את חבריו מקרב לב ונפש, כאשר ידוע.

ולפיכך בהיות עיקרה של הפיכת הגזירה, באה מכח זו המידה. נקבע ונשתת יסודו של חג הפורים במצוות הללו. שבפורים צריך האדם להפוך עצמו מידתו ונפשו, ולהיות אך ורק "נותן". כי לאביונים צריך האדם ליתן צדקה במידה גדושה בהאי יומא, ולרעיו וחבריו צריך להרבות ולתת משלוח מנות. וכן על זה הדרך, כל עבודת היום בכל פרט וענין באה בדרך נתינה והשפעה רבה^{יח}.

של הנסיעה לארץ ישראל, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה.

שנה אחת בחג הפורים קיבל במשלוח מנות דורון מאחד מתלמידיו המובהקים, 'כרטיסי נסיעה' לארץ ישראל לו ולכל משפחתו. - התלמיד שהיה עשיר גדול וידע את גודל צימאנו ומאווייו לארץ חמדת אבות, ושרק מחמת אפס כסף אינו יכול לממש את

יח. בעיר 'פרשבורג' הגדולה לאלקים, היה מגיד מישרים מפורסם בגאונותו וצדקותו, ה"ה הרה"ג רבי שלמה זלמן אונסדורפר זצ"ל, אשר היה מקובל מאוד על בני הקהילה הקדושה, ומפורסם בדרשותיו הנעימים ובדרכי צדקותו הישרים.

הפרשבורגער מגיד נכסף והשתוקק תמיד לחונן את ארץ הקודש, ותדיר היה מדבר מגודל הזכות

דרכנו אל ירושלים עיר הקודש, כך שדרך ארוכה מאוד לפנינו.

אוי! נאנחה האם הזקנה, לבי ייצא מדאגה לשלומכם כל השבועות והחודשים הארוכים הללו. אבקשך אפוא בני אהובי, שתיכף בהגיעכם לארץ הקודש תשלח נא לי מיד 'טלגרמה' שהגעתם בשלום, כי דואגת אני לכם מאוד, ובעזרת הש"ת לא אפסיק מלהתפלל בעדכם כל עת הנסיעה הארוכה הזו.

המגיד הצדיק נפרד מאמו הזקנה בבכיות ובדמעות, ולאחר שהרעיפה עליהם ברכות רבות על ראש כל אחד ואחד, יצאה ללוות אותם אל דרכם, ושוב הזכירה את בקשתה שתיכף עם הגיעם ישלח הטלגרם.

לאחר שיצאו לדרכם החל הצדיק להרהר בדבר, הלא בכל אלו השבועות הארוכים תהיה אמי הזקנה שרויה בדאגה ובפחד מחשש לשלומנו, וכפי שנוכח עתה לראות עד כמה נוגעים הדברים ללבה החלש. לפיכך החליט הצדיק החלטה נחושה, שאין נסיעתו מצדקת לצער ולהזדאיג כל כך את לב האם הזקנה. - ועם כל החשיבות הגדולה של הנסיעה לארץ ישראל, והשתוקקותו העצומה אליה, אין זה נכון ליעשות על חשבון מצות 'כיבוד אם', וביטל לאלתר את כל הנסיעה הגדולה.

הוא חזר אפוא אל בית אימו, והודיעה שביטל בשבילה את כל הנסיעה, כדי למנוע ממנה את כל הצער והדאגה הגדולה. הוא שב על עקבותיו אל עירו 'פרשבורג' העתיקה, שם קנה מחדש את

רצונו הקדוש, חפץ לסייע בעדו במילוי משאלת לבבו.

המגיד הודה למטיבו בכל לב, ואכן החל להתכונן בדחילו ורחימו לעלייתו לארץ ישראל, הוא מכר את ביתו ואת כל מטלטליו, נפרד מכל אוהביו ואהוביו, ויצא עם משפחתו לדרך הארוכה בנסיעתם ארצה.

את מסע העלייה לארץ הקודש החל בעיירה אחת קטנה הסמוכה לפרשבורג, שם גרה אימו הזקנה, שהיה רגיל תדיר להיכנס אצלה, לדרוש בשלומה ולסעדה, ועתה הגיע עם כל משפחתו כדי להיפרד ממנה ולקבל את ברכת הדרך, בטרם יפליג לדרכו הארוכה.

האם הזקנה שמחה לשמחת בנה, אך יחד עם זאת חרדה לשלומו ושלומו משפחתו בנסיעה קשה שכזו. כידוע שבאותם ימים לא היתה זו נסיעה קלה כלל ועיקר, הן במסע שבין המדינות, והן במסע הארוך שעל פני הים.

כמה זמן תעשו בדרך? - שאלה האימא בחרדה.

לפחות כמה שבועות, אם לא כמה חודשים, השיב הבן המסור, והחל לפרוס בפניה את תכנית המסע הארוך. מתחילה עלינו לעשות דרך ארוכה עדי הגיענו אל עיר הנמל, שם נפליג בעז"ה באונייה המפליגה מזרחה אל ארץ ישראל, נסיעה זו בלבד יש בה כמה שבועות של הפלגה על פני הים, ולפעמים כשגלי הים סוערים אף יותר מכך. גם לאחר ירידתנו מן הסיפון אל חוף מבטחים בעז"ה עלינו לעשות את

תכלית דבר, יסוד מצוות היום הם, לעשות מן האדם "נותן". - והיינו שקיבלו היהודים בזה היום, לקיים עליהם להיות עושים את ימי הפרים האלו, באותם דרכים וכוחות שנבקעה בהם הצלחתם, ושהביאו להם השפעת הנסים באותם הימים. שזה נעשה על ידי כח הנתינה, משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים כמבואר.

בכל כזית שאוכל ישמח בעול תורה ומצוות

ועוד (שם פורים קדושה רביעית) וז"ל: כשאוכל ושותה בפורים לא ירבה בהוללות, רק יקבל עול תורה ועול מצוות כמו בימי מרדכי ואסתר, ובזה יהיה עיקר שמחתו, ויקויים שוש איש בה' (ישעי' ס"א י'), ובכל כזית וכזית שאוכל יכוין ששמח בעול תורה ומצוות, וישמח ויעלוז בקבלת התורה, וגם ישמח ויעלוז ויכוין באכילה ושתייה שכל האומות העולם יעשו עמנו טובות, וכל הרעות יתהפכו לטוב, ויקויים בנו (דברים כג, ז) "ולא שמע אלקים אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך את הקללה לברכה", אמן סלה ועד, עכ"ל"ט.

ובכח נדחף פנימה, חבורת החסידים שחגגו בטוב לבב והיו מבוססים כיאות למצוות היום הבחינו באורח רם המעלה, וכאשר הכירוהו כי חשוך בנים הינו, תפסוהו ודרשו ממנו לאלתר להעמיד יין על שולחנם, הם התחילו להתמקח על כמות המשקה שמתחייב להעמיד תמורת הבטחתם לזרע של קיימא, הוא אמר "רוטל" יין והם בקשו יותר, כך למשך זמן רב, עד שהסכימו להגיע לעמק השווה על "רוטלים" המוסכם על כולם, מיד ניגשו כולם אל ארון הקודש, פתחו את הפרוכת לרווחה והתחילו לשפוך שיח מקרב איש ולב עמוק בתפילה וזעקה למען ר' מיכל שיוויע בזרע של קיימא בקרוב.

ביתו ואת מטלטליו, וחזר אל המגידות כאשר היתה באמנה אתו מימים ימימה.

ואף אנו לפי דרכנו למדנו, טיב 'כיבוד אב ואם' עד היכן מגעת!

יט. מסופר על הגאון רבי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי, מאנשי מעלה של ירושלים של מעלה, אשר עברו עליו שנים רבות לאחר נישואיו וטרם נפקד בילדים ל"ע.

שנה אחת עבר ליד בית כנסת של אחת החסידויות העתיקות בעיצומו של חג הפורים ואזניו קלטו את השמחה הגדולה שפרצה מלבבות החסידים חוצה, לא הצליח להתאפק

ובהיות אלו מצוותיו ויסודותיו של יום, צריך כל איש ישראל ביום נעלה זה, שהשפעתו עצומה וחודרת לעמקי לבב פנימה, להפכו לאיש אחר. - לתקן בעצמו זו המידה, ולהפוך עצמו מ'מקבל' ל'נותן'. ולא לחפש כל העת רק היכן יכול עוד ועוד לקבל וליטול, אלא בהיפוך מקצה אל קצה, במה יכול ליתן ולתרום לטובתם של ישראל, ולטובת מלכות שמים. ולחשוב תמיד אם מנצל כל כוחותיו אפשרויותיו וכישרונותיו, להרים מלכות שמים, ולהרים קרן ישראל, לתת לכל איש מישראל עידוד וחיזוק לשמח כל נפש, בכוח מצוות היום של משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים.

ואמת הדבר כאשר מתבוננים, במידה היפה והנהדרת של פיזור הצדקה של בני ישראל בימים הללו, הרי הוא מראה נורא הוד, המבהיל על כל רעיון ומרטיט נימי לב ונפש. כידוע לעוסקים בדבר, שבימים הללו מתמלאים אוצרות הצדקה בכל התחומים והגוונים במידה גדושה. ואף אותם שאינם בעלי יכולת נתבעים ונותנים הרבה מעבר ליכולתם. ואדרבה דוקא מציבור זה, נצברים רבבות הון לרוב, לפעמים יותר מנתינות העשירים והגבירים הגדולים כידוע.

ובהאמור הוא מובן מאוד, והדברים מכוונים בליבם של ישראל, בגודל ערכו של יום. שמתהפך לבב כל איש מישראל ממקבל לנותן, כמידתו של יום כמבואר. ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות להשפיע רב טוב לכל הצריכים ברכות וישועות אמן.

בישראל "ניסן" על שם הניסים הגדולים שנעשו להוריו. הכח של חברים אהבים להתקבל תפילתם במרומים מיד!

שנה חלפה, ושמחה גדולה בבית משפחת טיקוצ'ינסקי - בן זכר נולד להורים המאושרים ונקרא שמו